

**EKONOMI
HÖGSKOLAN**
Lunds universitet
Företagsekonomiska institutionen

Magisteruppsats
Juni 2004

Panelen för övervakning av finansiell rapportering

- Dess roll och legitimitet -

Handledare
Niklas Sandell

Författare
Sofie Forsman
Susanne Nilsson
Fredrik Paulsson

Sammanfattning

Uppsatsens titel:	Panelen för övervakning av finansiell rapportering - Dess roll och legitimitet -
Seminariedatum:	11 juni 2004.
Kurs:	Magisteruppsats i redovisning, 10 poäng.
Författare:	Sofie Forsman, Susanne Nilsson och Fredrik Paulsson.
Handledare:	Niklas Sandell.
Nyckelord:	Enkätundersökning, legitimitet, tillsyn, övervakning och Övervakningspanelen.
Syfte:	Syftet är att undersöka vad noterade företag anser om Övervakningspanelens roll och arbete samt dess funktion att kontrollera att tillämplig redovisningslagstiftning och god redovisningssed efterföljs i de finansiella rapporterna. Utifrån detta ska vi undersöka om Övervakningspanelens arbete anses vara legitimt.
Metod:	Vi har genomfört en explorativ kvantitativ enkätundersökning samt en intervju av kvalitativ karaktär.
Teoretiska perspektiv:	Vi har studerat litteratur som framförallt behandlar legitimitetsteori, men även rättssociologisk teori.
Empiri:	Uppsatsens empiri består av erhållna enkätsvar från företag som är noterade på Stockholmsbörsens A-lista samt svar från vår intervju med Övervakningspanelen.
Slutsatser:	Resultatet av vår enkätundersökning tyder på att företagen som är noterade på Stockholmsbörsens A-lista anser att Övervakningspanelen utför ett tämligen bra arbete i sin granskning av de finansiella rapporterna. Vår slutsats är därmed att majoriteten av företagen ger Övervakningspanelen legitimitet i dess arbete.

Abstract

- Title:** The panel for monitoring financial reporting
-Their role and legitimacy-
- Seminar date:** June 11th, 2004.
- Course:** Master thesis in business administration, 10 Swedish Credits (15 ECTS). Major in accounting.
- Authors:** Sofie Forsman, Susanne Nilsson and Fredrik Paulsson.
- Advisor:** Niklas Sandell.
- Keywords:** Legitimacy, monitor, opinion poll, supervision and the panel.
- Purpose:** The purpose of this thesis is to examine the opinions that companies listed on the stock exchange have about the panel's role and task: to supervise the observance of applicable accounting legislation and generally accepted accounting principles in financial reports. From this we will examine if the panel's work is considered to be legitimate.
- Methodology:** We have pursued an explorative quantitative opinion poll and a qualitative interview.
- Theoretical perspectives:** We have studied literature that above all discuss the legitimacy theory, but also theories in sociology of law.
- Empirical foundation:** The empirical data of this thesis consists of inquiry-answers from companies listed on the A-list of Stockholm Stock Exchange, along with the answers from our interview with the panel.
- Conclusions:** The result of our opinion poll shows that the companies listed on the A-list of Stockholm Stock Exchange are of the opinion that the panel does a fairly good work inspecting the financial reports. Our conclusion is thereby that the majority of the companies consider the panel's work to be legitimate.

Förord

I skrivande stund är uppsatsen som Du håller i Din hand snart färdig och tio veckors lärorikt och intensivt arbete är över. Vi vill här ta tillfället i akt att tacka några av dem som har hjälpt till att göra denna uppsats möjlig.

Vi vill tacka alla företag, noterade på Stockholmsbörsens A-lista, som genom att Ni har tagit Er tid att svara på vår enkät, och i många fall även bidragit med ytterligare kommentarer och synpunkter, gjort denna uppsats möjlig att genomföra. Vi vill även tacka Övervakningspanelen för Ert vänliga bemötande via telefon och e-post. Ett särskilt tack till Ulrika Lundström, bolagsjurist på det gemensamma kansliet för Akutgruppen, Redovisningsrådet och Övervakningspanelen, för att Du så vänligt ställde upp på vår intervju.

Tack Claes Norberg för att Du genom Dina intressanta och givande seminarier väckte vårt intresse för Övervakningspanelen, vilket sedermera blev upptakten till denna uppsats. Vi vill också tacka Dig för att Du tog Dig tid att ge oss värdefulla kommentarer och tips till vår enkät. Tack även Jörgen Carlsson för att Du i uppsatsens inledande skede lät oss ta del av Aspiros korrespondens med Övervakningspanelen, vilket hjälpte oss att få en god inblick i dess arbete.

Vi vill också tacka personalen på Färs & Frosta Sparbank i Vollsjö för att Ni tog Er tid att hjälpa oss med branschindelningen av företagen på Stockholmsbörsens A-lista.

Sist, men absolut inte minst, vill vi tacka vår handledare Niklas Sandell för all den hjälp och det stöd som vi har fått samt för de idéer och det material som Du har gett oss på vägen fram till den slutliga versionen av vår uppsats.

Lund den 25 maj 2004

Sofie Forsman

Susanne Nilsson

Fredrik Paulsson

Innehållsförteckning

FÖRKORTNINGSORDLISTA	7
1 INLEDNING	8
1.1 Bakgrund	8
1.2 Problemdiskussion	9
1.3 Syfte	13
1.4 Definition av legitimitet	13
1.5 Avgränsningar	13
1.6 Disposition	14
2 METOD	15
2.1 Val av undersökningsmetod	15
2.2 Tillvägagångssätt	16
2.2.1 <i>Insamling av data</i>	16
2.2.2 <i>Utförandet av vår kvantitativa undersökning</i>	17
2.2.3 <i>Utförandet av vår kvalitativa undersökning</i>	20
2.3 Undersökningens kvalitet	21
2.3.1 <i>Validitet och reliabilitet</i>	21
2.3.2 <i>För- och nackdelar med vårt metodval</i>	22
2.3.3 <i>Källkritik</i>	23
3 REFERENSRAM	25
3.1 Legitimitetsteorin	25
3.1.1 <i>Bakgrund</i>	25
3.1.2 <i>Legitimitetsteorins innebörd</i>	26
3.1.3 <i>Auktoritetsaccept</i>	26
3.1.4 <i>Legitimitetsproblem</i>	27
3.2 Övervakning och sanktioner för redovisning	28
3.3 Tidigare debatt om redovisningsorgans legitimitet	29
3.3.1 <i>Rekommendationers ställning</i>	29
3.3.2 <i>FAR</i>	29
3.3.3 <i>Redovisningsrådet</i>	31
4 ÖVERVAKNINGSPANELEN	32
4.1 Övervakningspanelens bildande	32
4.2 Organisation	32
4.3 Arbetsgång	33

4.4	Offentliggjord kritik från Övervakningspanelen	35
4.4.1	<i>Bure Equity</i>	35
4.4.2	<i>Telelogic</i>	36
4.4.3	<i>Atlas Copco och Electrolux</i>	36
4.4.4	<i>Klövern</i>	36
4.4.5	<i>FastPartner</i>	37
4.4.6	<i>Gambro</i>	37
5	ENKÄTUNDERSÖKNINGEN	38
5.1	Enkätens och resultatpresentationens utformning	38
5.2	Fråga 1.....	38
5.2.1	<i>Syfte med frågan</i>	39
5.2.2	<i>Resultat</i>	39
5.3	Fråga 2.....	40
5.3.1	<i>Syfte med frågan</i>	41
5.3.2	<i>Resultat</i>	41
5.4	Fråga 3.....	43
5.4.1	<i>Syfte med frågan</i>	43
5.4.2	<i>Resultat</i>	43
5.5	Fråga 4.....	45
5.5.1	<i>Syfte med frågan</i>	45
5.5.2	<i>Resultat</i>	45
5.6	Fråga 5.....	47
5.6.1	<i>Syfte med frågan</i>	47
5.6.2	<i>Resultat</i>	48
5.7	Fråga 6.....	49
5.7.1	<i>Syfte med frågan</i>	49
5.7.2	<i>Resultat</i>	49
5.8	Fråga 7.....	50
5.8.1	<i>Syfte med frågan</i>	50
5.8.2	<i>Resultat</i>	51
5.9	Fråga 8.....	52
5.9.1	<i>Syfte med frågan</i>	52
5.9.2	<i>Resultat</i>	52
6	INTERVJUUNDERSÖKNINGEN	53
6.1	Syfte med intervjun	53
6.2	Intervjurespondenten.....	53
6.3	Sammanställning av intervjun	54
7	ANALYS.....	56
7.1	Utökad övervakningsbehov.....	56
7.1.1	<i>Behovet av ytterligare övervakning av finansiella rapporter</i>	56
7.1.2	<i>Övervakningspanelen som övervakningsorgan</i>	58
7.2	Övervakningspanelens synpunkter	59
7.2.1	<i>Synpunkternas relevans</i>	59
7.2.2	<i>Samband mellan synpunkternas relevans och företagens beaktande</i>	61
7.3	Sanktioner	62

7.4	Samband och mönster i företagens åsikter	65
7.4.1	<i>Branschtillhörighet</i>	65
7.4.2	<i>Företag som har fått offentlig kritik från Övervakningspanelen</i>	66
7.5	Förslag till förbättringar för Övervakningspanelen	66
7.6	Summering	67
8	SLUTSATSER	69
8.1	Summering av undersökningen	69
8.2	Övervakningspanelens legitimitet	69
8.3	Förslag till fortsatt forskning	71
	KÄLLFÖRTECKNING	72

BILAGOR

Bilaga 1	Stockholmsbörsens A-lista, branschindelad
Bilaga 2	Följebrev till enkätutskicket
Bilaga 3	Enkät
Bilaga 4	Undersökningsresultat
Bilaga 5	Branschindelad undersökningsresultat
Bilaga 6	Frågor till Övervakningspanelen

Förkortningsordlista

ACCA	The Association of Chartered Certified Accountants
ARC	Accounting Regulatory Committee
BFN	Bokföringsnämnden
CAP	Committee on Accounting Procedure
CESR	Committee of European Securities Regulators
EU	Europeiska Unionen
FASB	Financial Accounting Standards Board
FI	Finansinspektionen
FRRP	Financial Reporting Review Panel
IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standards Board
IFRIC	International Financial Reporting Interpretations Committee
IFRS	International Financial Reporting Standards
NBK	Näringslivets Börskommitté
RN	Revisorsnämnden
RR	Redovisningsrådet
SEC	Securities and Exchange Commission
SOU	Statens Offentliga Utredningar
ÅRL	Årsredovisningslagen

1 Inledning

Detta kapitel inleder vi med att redogöra för bakgrunden till vår problemdiskussion, som mynnar ut i vårt syfte. Därefter följer en definition av legitimitet och vår undersöknings avgränsningar. Slutligen finns en disposition av de följande kapitlen i denna uppsats.

1.1 Bakgrund

I slutet av 1800-talet, i och med den industriella revolutionen, uppstod det ett ökat behov av redovisningsreglering och redovisningspraxis än tidigare i historien (Schroeder et al. 2001, s. 1-2, 4). Fram till denna tidpunkt publicerades externredovisning i tämligen liten utsträckning. Den redovisning som upprättades var i huvudsak för att ägaren skulle få en överblick av hur verksamheten hade varit det gångna året. (Falkman 2000a, s. 30)

I början av 1900-talet blev det allt vanligare att företag sökte sina finansieringskällor hos allmänheten. I och med att marknadens aktörer blev fler uppstod ett behov av att alla aktörer skulle få tillgång till information. (Jönsson 1985, s. 12) I USA innebar börskraschen 1929 att regleringen av redovisningen tog fart på allvar. Falkman hävdar att kraschen skulle ha blivit betydligt lindrigare om informationen i redovisningen varit mer pålitlig och utformad på ett bättre sätt. (Falkman 2000b, s. 17) I kraschens efterdyningar utvecklades nya normer för redovisning. Kraven på redovisningen ökade, både från användarna och genom en betydligt stramare reglering från staten, för att undvika snarlika händelser i framtiden. De viktigaste uppgifterna för den amerikanska redovisningen blev fortsättningsvis att ge fullständig information till aktiemarknaden samt att få företagen att upphöra med att medvetet undervärdera sina tillgångar. (Artsberg 2003, s. 135) Samtidigt började redovisningsorgan med uppgiften att utforma rekommendationer bildas för att de lagstadgade kraven skulle uppfyllas (Falkman 2000a, s. 30). Exempelvis bildades Committee on Accounting Procedure (CAP), vilket är en föregångare till Financial Accounting Standards Board (FASB) (Artsberg 2003, s. 135). För att åter öka förtroendet efter börskraschen inrättades även Securities and Exchange Commission (SEC), som övervakar de amerikanska börserna (Falkman 2000b, s. 20).

Även Europa påverkades av redovisningsutvecklingen i USA och efter andra världskriget började ett ekonomiskt samarbete mellan några av de största västeuropeiska länderna. Detta var inledningen till det samarbete som idag benämns Europeiska Unionen (EU). Ett viktigt led i detta samarbete är harmonisering av ländernas redovisningsnormering. Detta inleddes på 1960-talet genom att det fjärde bolagsrättsliga EG-direktivet började utvecklas. (Artsberg 2003, s. 427)

Ett ytterligare steg i EU:s harmoniseringsarbete är det inledda samarbetet med International Accounting Standards Board (IASB). Målet är bland annat att utforma gemensamma redovisningsstandards, International Financial Reporting Standards (IFRS)¹, som år 2005 kommer att bli tvingande för marknadsnoterade företag på koncernnivå i EU:s medlemsländer. Sedan 1995 är Sverige medlem i EU och därmed kommer IFRS även att bli gällande här. (Artsberg 2003, s. 140)

1.2 Problemdiskussion

För att en harmonisering av redovisning inom EU ska fungera måste det finnas en efterlevandekontroll. Denna innefattar, enligt EU, flera viktiga kriterier som vart och ett måste fungera på ett effektivt sätt. Kriterierna är följande: klara redovisningsstandarder, aktuella tolkningar och vägledning för genomförande, lagstadgad revision, övervakning av tillsynsorgan och effektiva sanktioner. (Commission of the European Communities 2000)

För att få så klara och godtagbara regler som möjligt utifrån ett EU-perspektiv kommer EU att försöka påverka IASB när reglerna ska formuleras. Detta sker bland annat genom att reglerna måste granskas och godkännas inom EU-kommisionen av en politisk kommitté, Accounting Regulatory Committee (ARC) före de antas av EU-medlemsländerna. För att kontrollera att företagen i medlemsländerna följer de framarbetade reglerna och tolkningarna är tillsyn nödvändig. Denna tillsyn består av revision och tillsynsorgan samt av sanktioner. Förutom att harmonisera regelverket är det även viktigt att harmonisera redovisningspraxis. EU försöker påverka IASB att inleda och driva projekt för att därigenom hindra att olika redovisningspraxis utvecklas i varje enskilt medlemsland och därmed hämmar harmoniseringsarbetet. Då det inom EU finns lärdomar om att olika kulturella traditioner samt institutionella villkor mynnar ut i olika tolkningar av regler är tolknings- och tillämpningsföreskrifter viktiga för en harmonisering. Sådana ska därför framtas av IASB:s tolkningskommitté International Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC). (Artsberg 2003, s. 136, 140-141)

¹ 2001 döptes International Accounting Standards (IAS) om till IFRS. De standards som utkom innan dess har dock inte bytt namn.

För att kontrollera att IFRS efterlevs har EU beslutat att inrätta the Committee of European Securities Regulators (CESR), vilken är en kommitté som ska biträda EU-kommissionen i dess övervakningsarbete. CESR ska även fungera som en plattform för samarbete mellan medlemsländernas tillsynsmyndigheter över finansmarknaderna. (Artsberg 2003, s. 141-142)

Hösten år 2002 tog CESR fram ett dokument som innehåller 23 principer för hur tillsynen av finansiella rapporter i EU:s medlemsländer ska utformas i framtiden. Syftet med principerna är att uppnå en gemensam strategi för EU:s framtida tillsyn. Principerna bildar en ram för de krav som ska ställas på tillsynen från och med år 2005 och målet är att alla medlemsländers redovisning ska uppnå en viss miniminivå. Ramarna anger exempelvis ansvarsförhållandena vid bedrivandet av övervakningen, anvisningar för vad, hur och i vilken utsträckning denna övervakning ska utövas och vilka sanktioner som ska vidtas vid eventuella överträdelser. Även samordning av tillsynsbesluten inom EU och kraven på avrapportering behandlas i CESR:s ramverk. Till varje enskilt land överläts att inom de angivna ramarna organisera tillsynen utifrån de egna förutsättningarna på nationell nivå. Den ansvariga myndigheten i respektive medlemsland ska ha det yttersta ansvaret för tillsynen, men får delegera tillsynsarbetet med villkor om att myndigheten övervakar detta. Den inrättning som utför tillsynsarbetet måste alltid tillämpa CESR:s principer samt sedermera även de rekommendationer som CESR i framtiden kommer att utge. De redovisningsdokument som ska inbegripas av tillsynen är dokument där EU-reglerna kräver publicering och uppger anvisningar för format och innehåll för företag vars aktier är noterade på en auktoriserad marknadsplats eller företag som ansökt om notering på sådan marknadsplats. Syftet med tillsynen av finansiella rapporter är att skydda aktieägarna samt att främja förtroendet för marknaden. (The Committee of European Securities Regulators 2003)

Finansinspektionen (FI), Sveriges representant i CESR, har påbörjat en diskussion om sin nya roll. Bland annat har en statlig utredning gjorts, där det diskuteras hur Sverige ska sköta tillsynen. I denna utredning menar FI att det tidigare svenska systemet, som främst har använt sig av självreglering av tillsynen, måste förändras. FI anser vidare att det kommer att krävas att en statlig myndighet ansvarar för tillsynsfrågan. Den rätta myndigheten att sköta denna tillsyn anser sig FI själv vara och det ska göras genom ett samarbete med både privata och offentliga organ. FI menar att de privata organen Stockholmsbörsen och Redovisningsrådet (RR) är de som bör genomföra det praktiska tillsynsarbetet av efterlevnaden av redovisningsregler. (SOU 2003:22)

Den statliga kommitté som har utrett tillsynsfrågan i Sverige har i sin utredning kommit till en annan slutsats än FI. Kommittén menar att det krävs stora resurser och stor kompetens för att driva tillsynsfrågan, eftersom en statlig tillsyn av note-

rade företag är en nyhet i Sverige. Kommittén drar därför slutsatsen att Bokföringsnämnden (BFN) är det lämpligaste organet att sköta tillsynsarbetet. Nackdelen med detta är att BFN inte är medlem i CESR, vilket innebär problem då det krävs att tillsynsfrågorna samordnas inom EU. Utredningen föreslår därför ett samarbete mellan BFN och FI, men att RR bör sköta det praktiska arbetet. Utredningskommittén menar även att Revisorsnämnden (RN) bör inordnas under FI, då tillsynen av revisorer i framtiden kommer att samordnas med tillsynen av redovisning. (SOU 2003:22)

Föreningen för utvecklande av god redovisningssed² bildade i april år 2003 Panelen för övervakning av finansiell rapportering³. Denna ska övervaka att svenska aktieföretag, som har sina andelar inregistrerade eller noterade på svensk börs eller annan auktoriserad marknadsplats, vid upprättandet av sina finansiella rapporter följer tillämplig lag och god redovisningssed. Övervakningspanelens arbete syftar till att skydda investerarna samt att upprätthålla allmänhetens förtroende för aktiemarknaden. Dessutom ska Övervakningspanelen arbeta för att generella problem ska observeras och i förekommande fall rapporteras till passande regelskapande inrättning, i första hand RR. (Redovisningsrådet 2003)

Övervakningspanelens granskare ska en gång per år gå igenom de noterade företagens årsredovisningar, bokslutskommunikéer samt delårsrapporter och därefter publicera en årsrapport över denna granskning (Grundvall et al. 2003, s. 3). Övervakningspanelen tar upp ärenden som direkt har förelagts dem eller på annat sätt kommit till deras kännedom (Rundfelt & Svensson 2003, s. 12). Urvalet sker med beaktande av kriterierna väsentlighet och risk (Holmquist 2003, s. 5). Därefter utreds huruvida företaget som har granskats har brutit mot tillämplig lag och god redovisningssed och i de fall detta gjorts publiceras resultatet på RR:s hemsida (Lundström & Svensson 2003, s. 6). Övervakningspanelen har inte själv någon möjlighet att utfärda några sanktioner, men resultaten som den kommer fram till kan i förlängningen leda till att Stockholmsbörsens disciplinnämnd vidtar åtgärder till följd av att noteringsavtalet har brutits (Rundfelt & Svensson 2003, s. 12).

Förebild för den svenska Övervakningspanelen är dess brittiska motsvarighet Financial Reporting Review Panel (FRRP). Storbritannien var under flera år det enda land inom EU med en särskild tillsynspanel och ansågs länge vara det land

² Föreningen för utvecklande av god redovisningssed har som syfte att genom att verka för enhetlig redovisning främja utvecklingen av god redovisningssed. Den enhetliga redovisningen ska utformas med utgångspunkt från ett aktiemarknadsperspektiv. Medlemmar i föreningen är FAR, Föreningen Svenskt Näringsliv, Stockholmsbörsen, Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, Svenska Försäkringsförbund och Sydsvenska Industri- och Handelskammaren. (Holmquist 2003, s. 5)

³ Fortsättningsvis kommer "Panelen för övervakning av finansiell rapportering" att benämnas "Övervakningspanelen".

med den mest avancerade kapitalmarknaden och det mest utvecklade övervakningssystemet av samtliga EU-medlemsländer (Haller 2002, s. 178). FRRP har blivit föremål för tidigare undersökningar där organets effektivitet undersökts. Resultaten i dessa undersökningar har dock pekat i olika riktningar. År 1999 publicerade Jupe en artikel där han, genom att peka på antalet behandlade fall och dess beskaffenhet samt bristen av fallens påverkan på redovisare och revisorer, menade att FRRP:s arbete var ineffektivt (Jupe 1999). Hines, McBride, Fearnley och Brandt publicerade dock några år senare två undersökningar där deras slutsatser var de motsatta, att FRRP utförde ett effektivt arbete (Hines et al. 2000, s. 53, Fearnley et al. 2002, s. 109). En annan undersökning som har gjorts behandlar FRRP och huruvida dess uttalanden eventuellt skulle ha påverkat omvärlden. Undersökningen studerade huruvida företagens börskurser hade förändrats efter att FRRP riktat kritik mot företagen. Resultatet blev att något samband mellan erhållen kritik från FRRP och företagens aktiekurser inte kunde påvisas. (Tan-Sonnerfeldt 2003, s. 64) Eftersom en svensk Övervakningspanel är ett nytt fenomen har några större liknande undersökningar ännu inte, enligt vad vi har erfart, genomförts i Sverige.

Det huvudsakliga syftet med en ökad tillsyn av företagens finansiella rapporter är att skydda aktieägarna samt att främja förtroendet för värdepappersmarknaderna. Värdepappersmarknaderna i allmänhet, och aktiemarknaden i synnerhet, har utvecklats från att tidigare enbart vara en angelägenhet för en snäv krets av förmögna och välinformerade aktieägare till att idag beröra ett stort antal aktieägare. Ett ökat krav på skydd för konsumenter och aktieägare har därför uppstått. (SOU 2003:22) Det är dock inte bara aktieägarna som berörs av Övervakningspanelens arbete. Detta kan även ha betydelse för ett flertal andra intressenter. En sådan intressentgrupp är revisorerna (Artsberg 2003, s. 143). Revisorerna genomför inför boksluten en granskning av aktieföretagens finansiella rapporter och i de allra flesta fall avlämnas sedan en ren revisionsberättelse (Moberg 2003, s. 105, 136-137). Då Övervakningspanelen genomför sin egen granskning av de finansiella rapporterna ifrågasätts alltså den granskning som revisorerna tidigare har genomfört (Artsberg 2003, s. 143).

En annan viktig intressentgrupp för Övervakningspanelen är de noterade företagen. Dessa blir genom Övervakningspanelens arbete utsatta för ytterligare övervakning av sina finansiella rapporter, utöver revisorernas granskning. En intressant aspekt är att Övervakningspanelen är en privat organisation och att den inte har någon befogenhet att vidta sanktioner utöver att publicera sina resultat på RR:s hemsida. Vi finner det intressant att undersöka vad de noterade företagen anser om Övervakningspanelens arbete och dess befogenhet att publicera kritik när de finansiella rapporterna inte anses vara upprättade i enlighet med tillämplig lagstiftning och god redovisningssed för aktieföretag.

1.3 Syfte

Syftet med denna uppsats är att undersöka vad de noterade företagen anser om Övervakningspanelens roll och arbete samt dess funktion att kontrollera att tillämplig redovisningslagstiftning samt god redovisningssed för aktieföretag efterföljs i de finansiella rapporterna. Utifrån detta ska vi undersöka om Övervakningspanelen har legitimitet i sitt arbete.

1.4 Definition av legitimitet

Med termen legitimitet avser vi i denna uppsats huruvida Övervakningspanelen har stöd i sitt arbete av de noterade företagen, vars finansiella rapporter granskas, samt om företagen anser att Övervakningspanelen ska genomföra sin granskning och uttala sig om företagens rapporter. Stödjer företagen Övervakningspanelen och dess arbete kan detta tyda på att legitimitet för organisationen finns.

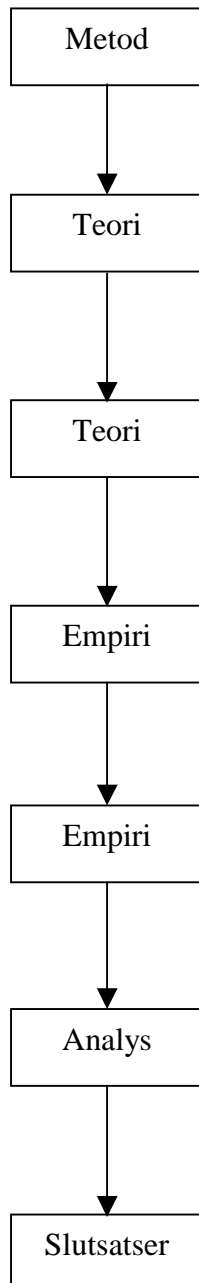
1.5 Avgränsningar

Som i de flesta undersökningar inom nya områden är det svårt att dra gränser för dess omfattning. Detta måste dock göras för att undersökningens innehåll inte ska bli alltför omfattande.

Vi är medvetna om att Övervakningspanelens arbete är viktigt för ett flertal marknadsintressenter, exempelvis aktieägare och revisorer. Trots detta har vi i vår undersökning valt att begränsa oss till att enbart undersöka företags åsikter om Övervakningspanelens arbete och därigenom dess legitimitet hos företagen. Vi har vidare valt att enbart studera företag som är noterade på Stockholmsbörsens A-lista. Detta trots att vi är medvetna om att det av denna undersökning kan vara svårt att dra några generella slutsatser av vad övriga svenska företag med aktier noterade vid svensk börs eller annan auktoriserad marknadsplats anser om Övervakningspanelen. Vi anser dock att företagen på Stockholmsbörsens A-lista utgör en bra population till vår undersökning, eftersom de är fördelade mellan olika branscher.

1.6 Disposition

Vår uppsats kommer fortsättningsvis att disponeras på följande sätt:

Kapitel 2: Metod

Här beskriver vi hur våra metodval har genomförts, hur vi har samlat in data samt hur vi agerat för att få en bättre kvalitet på undersökningen.

Kapitel 3: Referensram

I detta kapitel presenterar vi några grundläggande teoretiska perspektiv som vi har valt att stödja oss på i vår analys. Kapitlets fokus ligger på legitimitetsteorin.

Kapitel 4: Övervakningspanelen

Kapitlet innehåller en övergripande presentation av Övervakningspanelen och dess arbete. Här redogör vi även för de ärenden som tidigare har lett till offentlig kritik.

Kapitel 5: Enkätundersökningen

I detta kapitel beskriver vi utförligt vår kvantitativa enkätundersökning och de resultat denna har gett. Kapitlet inleds med en beskrivning av utformningen av vår enkät.

Kapitel 6: Intervjuundersökningen

Här redovisar och behandlar vi resultatet av den intervju med Övervakningspanelen som vi har genomfört vid vår kvalitativa undersökning.

Kapitel 7: Analys

Kapitlet består av en analys som grundas i våra kvantitativa och kvalitativa undersökningar, olika teoretiska perspektiv samt egna tankar och reflektioner.

Kapitel 8: Slutsatser

Här presenteras de slutsatser och insikter som har erhållits utifrån den analys som genomförts. Kapitlet avslutas med förslag till vidare forskning inom området.

2 Metod

I detta kapitel beskriver vi hur våra metodval har gjorts och hur vi har gått tillväga i vår undersökning. Dessutom redogör vi för vad vi har gjort för att förbättra kvaliteten på uppsatsen.

2.1 Val av undersökningsmetod

Vid samhällsvetenskapliga undersökningar används ofta två huvudsakliga metoder: kvalitativa och kvantitativa. Den kvalitativa metoden syftar till att ge en djupare förståelse av det som studeras, eftersom färre enheter undersöks. Kvantitativ metod går istället ut på att mäta, vilket innebär att insamlad data omvandlas till siffror. (Lundahl & Skärvad 1999, s. 94, 101)

Vi har funnit det lämpligt att framförallt använda oss av en kvantitativ metod i vår undersökning och har valt att genomföra ett utskick av en enkät till samtliga företag som är noterade på Stockholmsbörsens A-lista (se bilaga 1) (Stockholmsbörsens hemsida) för att få en överblick av vad företagen anser om Övervakningspanelen. Anledningen till att vi endast har studerat noterade företag är att Övervakningspanelen i sin granskning endast synar hur lag och god redovisningssed efterföljs i de finansiella rapporterna hos företag som är noterade på svensk börs eller annan auktoriserad marknadsplats (Grundvall et al. 2003, s. 3). Det är dessutom endast noterade företag som direkt är tvingade att följa RR:s rekommendationer. Detta sker genom att företagen vid ingåendet av Stockholmsbörsens noteringsavtal åtar sig att följa dessa rekommendationer. (Stockholmsbörsen 2003, s. 32) Att vi har valt att göra en totalundersökning av A-listans företag beror främst på att dessa företag är bland de största i Sverige och har högt börsvärde. Dessutom tror vi att A-listans företag är bra representanter för hela populationen ifråga, det vill säga samtliga noterade företag, eftersom här finns en god spridning mellan olika branscher. Vi har vidare beslutat oss för att vid vår undersökning gå något mer på djupet genom att genomföra en kvalitativ intervju med Övervakningspanelen för att bland annat finna huruvida företagets synpunkter om övervakning av redovisning samt den nya Övervakningspanelen skiljer sig från Övervakningspanelens egna åsikter.

De två angreppssätt som finns för att undersöka en företeelse är det deduktiva respektive det induktiva angreppssättet, där det induktiva angreppssättet syftar till att studera hur något ser ut i empirin och därefter försöka dra slutsatser (Artsberg 2003, s. 31). Vi har använt oss av detta tillvägagångssätt i vår undersökning genom att vi har bedrivit en enkätundersökning och gjort en intervju där vi i båda fallen utgått från empirin.

Explorativa undersökningar har som syfte att belysa ett problemområde samt att identifiera intresseväckande frågor och tendenser som sedermera kan vara objekt för vidare undersökningar (Lundahl & Skärvad 1999, s. 47). Eftersom den svenska Övervakningspanelen är ett nytt fenomen har vi inte funnit några tidigare undersökningar inom området. Vi anser därför att vårt ämnesområde är tämligen outforskat och därigenom blir vår undersökning explorativ. Vår ambition är att ge en överblick och grund för vad de svenska börsföretagen anser om Övervakningspanelen och dess arbete, vilket kan kopplas till Övervakningspanelens legitimitet hos företagen.

2.2 Tillvägagångssätt

2.2.1 Insamling av data

I början av arbetet med vår uppsats krävdes det en genomgång av relevant litteratur. Det främsta syftet med denna genomgång var att ge oss en överblick och grund inför vår enkätundersökning och analys.

För att hitta relevant litteratur och användbara artiklar började vi med att söka i de elektroniska databaserna Lovisa och ELIN vid Lunds universitet. Vi sökte även i Libris, som är en gemensam databas för nordiska forskningsbibliotek (Rienecker & Stray Jørgensen 2002, s. 120). Sökorden vi använde oss av var legitimitet, panel, tillsyn, övervakning och Övervakningspanel. Samma sökord användes när vi sökte i bibliotekskatalogerna på stadsbibliotek i Lund, Malmö och Sjöbo samt i databaserna Affärsdata, FAR komplett och Mediearkivet. Dessa sökningar gav dock ett litet resultat och det vi framförallt hittade var artiklar som publicerats i tidskriften *Balans*. Till vårt teoriavsnitt valde vi även att använda oss litteratur inom rättssociologi- och filosofiområdena. Vidare har kurslitteratur från tidigare kurser vi läst varit användbar.

För att få reda på hur EU-kommisionens beslut om en ökad tillsyn av finansiella rapporter i EU:s medlemsländer har bemötts i Sverige har vi även studerat den

statliga utredning "Framtida finansiell tillsyn", som påbörjades sommaren år 2002. Vi beslutade oss för att studera hur väl Övervakningspanelen stämmer överens med det resultat som framkom ur denna statliga utredning. Detta genom att studera Övervakningspanelens roll i tillsynsarbetet och huruvida organet har stöd i sitt arbete av de företag som den granskar. Som underlag för vår undersökning har vi framtagit en enkät och för att få så bra underlag som möjligt inför konstruerandet av denna har vi använt oss av RR:s hemsida. Här har vi bland annat kunnat finna information om Övervakningspanelen och dess arbetsuppgifter.

Materialinsamlingen gav oss en stor mängd litteratur ur vilken vi valde ut det som vi ansåg vara relevant för vår undersökning. Eftersom den svenska Övervakningspanelen är ett nytt fenomen har den ännu inte behandlats i någon större utsträckning i litteraturen. Vi har därför främst använt oss av diverse artiklar samt information från RR:s hemsida för att kunna få en bra överblick över Övervakningspanelen och dess arbete. Dessa artiklar har dock ej behandlat några effekter av Övervakningspanelens arbete. Denna information har vi fått från vår enkätundersökning och den intervju vi har genomfört.

2.2.2 Utförandet av vår kvantitativa undersökning

Som skrivits tidigare utgjordes en stor del av vår undersökning av en enkät som vi skickade till samtliga de 55 företag som är noterade på Stockholmsbörsens A-lista (Stockholmsbörsens hemsida). Vid utformningen av enkäten bestämde vi oss tidigt för att det skulle vara en kort enkät med givna svarsalternativ till frågorna. Orsakerna till denna utformning var flera. Till att börja med trodde vi att svarsfrekvensen skulle öka om det var en enkät som var kortfattad och inte tog lång tid att besvara. Att ha svarsalternativ bidrog till att det skulle gå fort och lätt att fylla i enkäten. Om respondenterna själva skulle vara tvingade att formulera svaren till frågorna trodde vi att det skulle vara fler som valde att inte fylla i enkäten, då den skulle bli alltför tidskrävande och komplex. Dessutom skulle lite av syftet med en kvantitativ undersökning gå förlorat om svarsalternativen var av öppen karaktär, eftersom den erhållna informationen inte skulle vara standardiserad (Jacobsen 2002, s. 298). Öppna svar skulle vidare leda till problem vid sammanställningen av enkäten, eftersom svaren då måste värderas utifrån vilka som kunde anses vara av samma slag och därför kunde anses vara likvärdiga. Vi valde dock att efter varje fråga lämna utrymme där respondenterna kunde utveckla och komplettera sina svar för att vi på så sätt förhoppningsvis skulle få mer vidd och djup i undersökningen och mer förståelse för de svar som hade givits.

För att öka svarsfrekvensen ytterligare valde vi att till alla enkäter bifoga ett frankerat och adresserat svarskuvert så att de som fyllde i enkäten skulle få så lite

merarbete som möjligt. Dessutom infogade vi en rad sist i enkäten där en e-post-adress kunde fyllas i om företagen önskade ta del av den färdiga undersökningen. Även detta för att förhoppningsvis få en högre svarsfrekvens.

När frågorna skulle formuleras och sammanställas till en enkät funderade vi först ut vilken sorts frågor som skulle kunna lämpa sig för vårt syfte. Därefter började vi formulera frågor och svarsalternativ. Vi använde oss både av kategorisvar (ja och nej) respektive rangordnade svar. De sistnämnda användes för att på vissa frågor få mer nyanserade svar. När vi ansåg oss nöjda med frågorna funderade vi i ytterligare några dagar för att sedan behandla enkäten ännu en gång. Denna gång gick vi igenom frågorna och funderade på om de gick att feltolka och på så sätt skulle kunna ge oss missvisande svar. Frågorna bearbetades ännu en gång och vi lät även vår handledare Niklas Sandell och professor Claes Norberg⁴ läsa frågorna för att få deras synpunkter på dem. Slutligen gjorde vi ytterligare några få ändringar innan vi ansåg oss färdiga med enkäten.

När vi var nöjda med enkäten skickades den ut tillsammans med svarskuvertet och ett tillhörande brev (se bilaga 2 och 3), där vi bland annat poängterade att alla svar skulle vara anonyma. Detta då det kan anses vara känsligt att eventuellt kritisera Övervakningspanelen, vilket skulle kunna leda till att personer valde att inte svara på vår enkät om de trodde att deras åsikter skulle bli offentliga. Kuverten sändes till vart och ett av företagets svenska huvudkontor och adresserades till ekonomidirektören. Då denna person är den som har det operativa ansvaret över ekonomin på företaget ansåg vi denna vara den bäst lämpade att fylla i enkäten.

Då vi stod under tidspress skickade vi ut vår enkät i ett tidigt stadium av vårt uppsatsskrivande. Detta för att försöka avhjälpa problemet med att postenkäter tar lång tid att genomföra samt för att vi skulle kunna få tid att genomföra en uppföljning av vårt enkätutskick för att öka antalet svarande företag. När tidsfristen gått ut för att svara på enkäterna hade vi erhållit en svarsfrekvens på 60,0 %, vilket innebar att 33 företag hade svarat. En svarsfrekvens som är högre än 50 % kan, enligt Jacobsen, anses tillfredsställande, medan en bra svarsfrekvens kräver att 60 % av de tillfrågade respondenterna svarar. Om 70 % av de tillfrågande har svarat anser Jacobsen att svarsfrekvensen kan betraktas som mycket bra. Huvudproblemet vid svarsbortfall är dock inte att ett antal respondenter inte har svarat på enkäten, utan att svarsbortfallet är systematiskt snett. (Jacobsen 2002, s. 362) I vårt fall betyder detta att svarsbortfallet inte enbart bör utgöras av exempelvis företag från en viss bransch eller endast av dem som har fått offentlig kritik av Övervakningspanelen.

⁴ Claes Norberg är professor i handelsrätt, särskilt skatte- och bolagsrätt, vid Ekonomihögskolan, Lunds universitet. Han är även ledamot i Revisorsnämnden.

För att öka svarsfrekvensen ytterligare efter att tidsfristen hade gått ut tog vi per telefon kontakt med de företag som inte hade svarat på vår enkät. De företag vi inte fick tag i direkt försökte vi nå i ytterligare några dagar. Genom denna uppföljning ökade vår svarsfrekvens med 12,7 %-enheter, vilket innebar sju svar. Totalt har vår undersökning således en svarsfrekvens på 72,7 %.

Bland de 40 företag som har returnerat enkäten finns det dock ett företag som inte har svarat på frågorna. Företaget är ej svenskt och följer inte den svenska redovisningsnormeringen vid sin redovisning och ansåg sig därför inte kunna besvara våra enkätfrågor. Vid resultatsammanställningen av vår enkätundersökning är det följaktligen 39 svarande företag vi har utgått från.

Vid sammanställningen av vår enkät summerade vi hur många av företagen som hade angivit respektive svarsalternativ för varje fråga i vår enkät (se bilaga 4). Vid summeringen fann vi att några företag hade valt att inte ange något svar på vissa enkätfrågor. Dessa har angivits under rubriken Inget svar. Vid sammanställningen studerade vi om vi kunde finna några likheter mellan de kommentarer som många av företagen valt att lämna vid besvarandet av enkäten. Vi försökte även upptäcka samband mellan några av våra enkätfrågor genom att upprätta korstabeller. Mer om detta i kapitel 5.

Vi genomförde även en bortfallsanalys för att undersöka att vårt svarsbortfall inte endast utgjordes av företag från en viss bransch. Vid denna analys använde vi oss av en branschindelning som är hämtad från FöreningsSparbanken AB:s interna hemsida (se bilaga 1). För att branschindelningen inte i något fall skulle bli utpekande valde vi att slå samman de företag som var ensamma eller mycket få i sin bransch. Denna bortfallsanalys visade att svarsbortfallet hade spridning över samtliga branscher och vi anser därför inte att det finns någon större risk för att vårt svarsbortfall är systematiskt snett.

Vi har även vid vår bortfallsanalys studerat huruvida de företag som erhållit offentlig kritik från Övervakningspanelen besvarat vår enkät. Vid denna analys fann vi att flertalet av de företag som har erhållit offentlig kritik från Övervakningspanelen och som är noterade vid Stockholmsbörsens A-lista har besvarat vår enkät. Vi anser därför att vårt svarsbortfall inte heller i detta fall är systematiskt snett. Det kan visserligen finnas en risk att företag som erhållit offentlig kritik från ett organ fortsättningsvis får en mer negativ inställning till organets arbete än andra företag. Detta skulle i så fall kunna leda till att resultatet från en undersökning, där dessa företag har deltagit, blir missvisande. I vårt fall tror vi dock inte att så är fallet, då de företag som erhållit offentlig kritik från Övervakningspanelen och som dessutom är noterade på Stockholmsbörsens A-lista är

tämligen få och därför inte kan ge upphov till någon större snedvridande effekt av vårt resultat.

2.2.3 Utförandet av vår kvalitativa undersökning

Vi har även valt att göra en kvalitativ undersökning genom att utföra en intervju med Övervakningspanelen. Vår förhoppning var att denna skulle ge oss lite mer djup i vår analys. Vi ville exempelvis ge Övervakningspanelen möjlighet att uttala sig om några av de kommentarer från företagen som har framkommit i vår enkätundersökning. Vår avsikt var redan vid uppsatsskrivandets inledningsfas att intervjun med Övervakningspanelen skulle genomföras i ett tämligen sent skede av vårt uppsatsskrivande. Detta för att vi skulle ha hunnit sammanställa resultatet från vår enkätundersökning och ha haft möjlighet att erhålla så mycket kunskap som möjligt inom området.

Redan i ett tidigt stadium av vårt uppsatsskrivande tog vi dock per telefon kontakt med Övervakningspanelen för att fråga om den ville ställa upp på en telefonintervju. Vi sökte då Dennis Svensson, VD för Övervakningspanelens, RR:s och Akutgruppens gemensamma kansli (se vidare kapitel 4). Då Svensson inte var anträffbar kopplades vi istället vidare till Bittus Bengtsson, assistent på tidigare nämnda kansli. Av henne fick vi veta att Övervakningspanelen har som policy att i mån av tid alltid hjälpa studenter vid deras examensarbeten. Intervjusvar lämnas dock inte per telefon utan besvaras på grund av policy istället via e-post. Vid översändande av frågor kunde ej heller i förväg bestämmas vem som skulle besvara dessa frågor, utan frågorna skulle istället vidarebefordras till den person som ansågs mest lämpad att besvara dem.

Med anledning av den information vi hade erhållit av Bittus Bengtsson, främst det faktum att hon särskilt poängterat att frågor till Övervakningspanelen endast besvarades i mån av tid på grund av dess hårda arbetsbelastning, bestämde vi oss för att starkt begränsa antalet. Vi hoppades att genom att inte ställa alltför många frågor öka möjligheten att få svar. Huvuddelen av de frågor som vi valde att ställa utgick från de svar och kommentarer vi hade erhållit från de noterade företagen genom vår enkätundersökning. Frågorna (se bilaga 6) skickades via e-post tillsammans med det preliminära resultatet från vår enkätundersökning till Övervakningspanelen och nådde Ulrika Lundström, bolagsjurist vid Övervakningspanelens, RR:s och Akutgruppens gemensamma kansli. Lundström tog del av sammanställningen av vår enkätundersökning och skickade sedermera, efter några dagar, svar på våra frågor via e-post.

Då vi sammanställt Lundströms intervjusvar skickade vi texten till henne via e-post. Syftet med detta var att ge henne en ytterligare möjlighet att granska sina svar för att minska risken för feltolkningar. Vidare kunde Lundström komplettera med ytterligare information för att minska eventuella tvetydigheter.

2.3 Undersökningens kvalitet

2.3.1 Validitet och reliabilitet

När vetenskapliga undersökningar utförs är det viktigt att försöka få en så hög validitet och reliabilitet som möjligt. Validitet innebär att några systematiska fel inte finns i undersökningen och kan delas in i inre och yttre validitet. Den förstnämnda innebär att den metod som väljs mäter det den är tänkt att mäta. Yttre validitet innebär istället att underlaget som används i mätningen är rätt i sammanhanget. (Eriksson & Wiedershiem-Paul 2001, s. 38-39, Lundahl & Skärvad 1999, s. 150-151) Det är alltså viktigt att det som mäts är det som verkligen avses att mätas (Ejvegård 1993, s. 69).

I vår undersökning var det enkäten som var vårt mätinstrument och det var framförallt i denna som validitetsproblem kunde uppstå. Risken för att få en låg inre validitet minimerade vi genom att försöka skriva så tydliga och neutrala enkätfrågor som möjligt samtidigt som vi läste in oss på ämnet innan enkäten sammanställdes. Vår förhoppning var att vi skulle kunna ställa bra och uttömmande frågor utifrån vårt syfte. Den största risken var att de frågor vi ställde inte skulle mäta om företagen ansåg att Övervakningspanelen har legitimitet i sitt arbete. Detta är ett problem som vi inte kan vara helt säkra på att vi har undkommit, men utifrån de kommentarer vi fått till svaren verkar det som att vi inte haft några problem av detta slag. Den yttre validiteten försökte vi öka genom att skicka enkäten till alla företag som är noterade på Stockholmsbörsens A-lista. Eftersom det är noterade företag som granskas av Övervakningspanelen ansåg vi det lämpligt att det var de som skulle få svara på enkäten. Intervjuns validitet försökte vi höja på samma sätt, det vill säga genom att vara så pålästa som möjligt innan den genomfördes.

Reliabilitet innebär att undersökningen inte innehåller några slumpmässiga mätfel (Lundahl & Skärvad 1999, s. 150, 152). Resultaten som kommer från undersökningen ska alltså vara tillförlitliga och ge samma resultat om en likadan undersökning utförs (Eriksson & Wiedershiem-Paul 2001, s. 40). Det är svårt att avgöra hur stor reliabilitet vår enkätundersökning har haft, eftersom den svenska Övervakningspanelen tidigare har varit ett utforskat ämnesområde. Genom att vi för-

sökte skriva neutrala frågor där vi inte påverkade de svarande hoppades vi få så pålitliga svar som möjligt, vilket förhoppningsvis ledde till en hög reliabilitet i undersökningen.

För att öka vår kvantitativa undersöknings reliabilitet har samtliga enkätsvar dessutom studerats och summerats vid flera tillfällen, både enskilt och tillsammans inom författargruppen. Detta gjorde vi för att kontrollera att summeringen blivit korrekt och därigenom minimera risken för slumpmässiga fel vid sammanställningen. Företagen hade möjlighet att ge ytterligare kommentarer till enkätfrågorna och dessa har studerats gemensamt inom författargruppen, för att tolkningen skulle bli så objektiv som möjligt.

Vid vår kvalitativa undersökning är vi medvetna om att de svar vi har erhållit eventuellt inte hade blivit desamma om vi intervjuat någon annan person med anknytning till Övervakningspanelen. Val av intervjuperson är dock, som vi tidigare har nämnt, inget som vi har haft möjlighet att påverka. Vi har varit noggranna med att inte ställa frågor som kan anses vara ledande. Dessutom lät vi intervjupersonen själv ta del av resultatet av vår enkätundersökning före intervjun, för att ha möjlighet att skapa sig en egen bild.

2.3.2 För- och nackdelar med vårt metodval

Genom ett utskick av enkäter till samtliga företag noterade på A-listan var vår förhoppning att snabbt nå ut till ett flertal stora företag för att få ta del av deras åsikter om Övervakningspanelen. Vid en enkätundersökning fås en mer övergripande bild än om exempelvis besöks- eller telefonintervjuer används som undersökningsmetod, då vi når ut till en större grupp av företag. Det finns vid enkätundersökningar ej heller någon risk för att intervjuareffekt uppstår. Problem med enkätundersökningar kan dock uppkomma när de ofta tar lång tid att genomföra samt att det finns ett stort beroende av svarsfrekvensen. Ytterligare ett problem vid en enkätundersökning kan vara att vi inte med säkerhet kan veta vems åsikt de personer som svarat på vår enkät belyser. Den personliga åsikten kan skilja sig från den åsikt företaget har och det kan då vara svårt för oss att veta vilken av dessa båda åsikter vi har erhållit genom vår undersökning. Våra kuvert skickades till företagets svenska huvudkontor med en hänvisning till ekonomidirektören och inte till en viss namngiven person. Vi utgår från att det finns en överensstämmelse mellan företagets och ekonomidirektörens åsikter samt att det är dessa åsikter vi har fått ta del av i vår enkätundersökning.

Efter vår kvantitativa undersökning har vi även utfört en kvalitativ undersökning där vi genomfört en intervju med Övervakningspanelen. Vi anser att det har inne-

burit vissa fördelar att vi har använt oss av denna kombinationsmetod av kvantitativ och kvalitativ metod. Genom att använda oss av en kombinationsmetod hoppades vi erhålla en övergripande syn samtidigt som intervjun med Övervakningspanelen skulle ge oss mer djupgående information. Vår förhoppning var att detta skulle öka vår möjlighet att dra mer långtgående slutsatser.

2.3.3 Källkritik

Syftet med den källkritiska granskningen är att avgöra om källorna är relevanta för uppsatsens syfte, om de är viktiga för frågeställningen samt om källorna är fria från systematiska fel (Eriksson & Wiedersheim-Paul 2001, s. 150). För att få ett så tillförlitligt resultat som möjligt har vi genomgående sedan vi påbörjade vår uppsats försökt att vara kritiska till de källor som vi har tagit del av.

Ett krav som kan ställas på källor som används är att de ska spegla sin tid samt att de uppgifter som författaren lämnar inte ska ligga alltför långt bak i tiden. Detta kriterium kallas samtidskravet. Det innebär alltså att källorna ska vara aktuella och uppdaterade. (Eriksson & Wiedersheim-Paul 2001, s. 151) Källans trovärdighet blir oftast högre om författaren uppfyller samtidskravet, eftersom risken för att detaljer glöms bort blir mindre (Ejvegård 1993, s. 59-61). Den svenska Övervakningspanelen är ett nytt fenomen. Därför är denna inget som ännu har behandlats i särskilt stor utsträckning i litteraturen. En del artiklar har dock skrivits om Övervakningspanelen. Dessa beskriver därmed händelser som är aktuella och torde därför uppfylla samtidskravet. I de fall där vi har använt oss av litteratur har vi varit noggranna med att alltid använda de senaste upplagorna för att uppfylla samtidskravet.

Vid användande av källor är det även essentiellt att fundera på beroendekritik. Detta innebär att det ska utredas om flera olika källor är beroende av varandra och om detta i så fall kan leda till att informationen blir missvisande. Vidare är det viktigt att fundera över vilket egenintresse författaren till en text kan ha samt om texten är vinklad. Detta kriterium brukar benämnas tendenskritik och används för att besvara frågor såsom vad som har varit syftet och motivet vid upprättandet av källan. (Eriksson & Wiedersheim-Paul 2001, s. 151) Det är därför väsentligt att försöka urskilja vad som är fakta och vad som är författarens egna åsikter och värderingar. Vi har använt oss av ett flertal olika slags källor för att försöka uppnå en neutral bild av Övervakningspanelen och vi hoppas därför ha minimerat risken att vårt material till uppsatsen blivit vinklat.

I samband med vårt uppsatsskrivande har vi tagit del av ett flertal artiklar som är hämtade ur revisorernas egen branschtidskrift *Balans*. Merparten av artiklarna är

skrivna av Dennis Svensson och Rolf Rundfelt, vilka båda har stark anknytning till Övervakningspanelen genom att vara delaktiga i organets arbete. Det torde därigenom finnas en större risk att dessa källor är mer vinklade till fördel för Övervakningspanelens arbete och existens än andra källor.

Några av de artiklar som vi har använt oss av är hämtade ur forskningstidskrifter skrivna av forskare som ofta är knutna till olika universitet. Vetenskapliga artiklar av detta slag borde sannolikt ha granskats på ett mer noggrant sätt än artiklar i tidskrifter av annat slag innan de publicerades. Den författande forskaren har troligtvis genomfört en bättre och mer genomgripande undersökning av ämnet före publicering i jämförelse med vad en journalist skulle ha gjort. Detta torde vidare innebära att skribentens egenintresse minimerats. Att kontrollera sådana uppgifter i efterhand är svårt. De forskningsartiklar som vi har använt oss av är ofta hämtade ur engelskspråkiga tidskrifter. Problem som här kan uppstå är att de skiftningar som finns i språken inte uppfattas vid översättning och tolkning av texten.

För att uppfylla det så kallade äkthetskriteriet har vi beslutat oss för att i så liten grad som möjligt använda oss av Internetbaserade källor som inte ägs av, vad vi anser vara, trovärdiga och för oss kända organisationer såsom RR. Internetkällor har en tendens att ej alltid vara lika tillförlitliga och objektiva i sin framställning som andra källor (Eriksson & Wiedersheim-Paul 2001, s. 151).

3 Referensram

För att på ett bra sätt kunna analysera de resultat vår undersökning har lett fram till krävs en referensram av teoretiska perspektiv att stödja sig mot. Vi har framförallt valt att använda oss av legitimitetsteorin och redogörelsen för denna utgör huvuddelen av detta kapitel.

3.1 Legitimitetsteorin

3.1.1 Bakgrund

Montesquieu, en filosof som levde 1689-1755, är framförallt känd för att vara den man som förknippas med maktfördelningsläran. Denna bygger på att den lagstiftande makten och den verkställande makten ska vara skilda från varandra. Vidare ska den tredje makten vara den dömande och även denna ska vara skild från de två övriga. Maktfördelningsläran har i västvärlden fått stor genomslagskraft och både den amerikanska konstitutionen och den svenska regeringsformen är influerade av läran. (Emond & Hansson 1995, s. 76, 84)

Efter att Europa under 1700-talet präglades av många krig och uppror började på 1800-talet tankarna om en stark och auktoritär makt växa fram som motpol till revolutionens ideal. Detta för att få fred och ordning i länderna. Auktoriteten som behövdes för att kunna argumentera för en stark och legitim makt togs från religionen och furstar utsåg sig själva till att ha den makt och legitimitet som krävdes för att kunna styra över folket. En av de första som utvecklade legitimitetstanken, redan på 1700-talet, var de Maistre och enligt honom var gud den legitima maktens ursprung och tiden var dess ställföreträdare, eftersom det krävs tradition för att något ska bli legitimt och accepterat. Dagens legitimitetsteori är därmed inget nytt fenomen, utan grunden till den är nästan 300 år gammal. (Strahl 1990, s. 70-71)

3.1.2 Legitimitetsteorins innebörd

Dagens legitimitetsteori har utvecklats från den bredare politisk-ekonomiska teorin, vilken innebär att samhället, politiken och ekonomin är tre delar som hänger ihop och ej går att dela upp och studera var för sig (Deegan 2000, s. 251).

Legitimitetsteorin innebär att organisationer ständigt försäkras om att de i sitt handlande har stöd av de normer och regler som finns i den sociala sfär där de befinner sig samt att de olika intressenter som sfären består av ser deras handlande som rättmätigt och legitimt. Normerna och reglerna som organisationerna rättar sig efter är dock inte fasta utan ändras med tiden. (Brown & Deegan 1998, s. 22) Förhållandet mellan organisationen och dess sociala sfär kan liknas vid ett socialt kontrakt som innehåller de paragrafer som omgivningen förväntar sig att organisationen ska handla utifrån (Deegan 2000, s. 254).

Att intressenterna anser att en organisations verksamhet är legitim, anses vara en viktig resurs. Till följd av att något betraktas som legitimt ges det också ett slags värdeomdöme. Följaktligen är legitimitet nära knutet till de värderingar och normer som finns i organisationens sociala sfär. Legitimitet innebär därför att det finns en överensstämmelse mellan en organisations värderingar och de värderingar som finns i den sociala sfären. Detta antyder att legitimitet är något som avgörs och tilldelas av någon utomstående. Innebörden blir att den som tilldelar en organisation legitimitet också godkänner och accepterar organisationens gärningar, mål eller värderingar. (Ljungdahl 1999, s. 45)

Legitimitetsteorin innebär vidare att organisationerna förväntas följa och uppfylla de sociala krav och regler som finns och görs inte detta fastslår teorin att organisationen ifråga kommer att straffas av sin sociala sfär på ett eller annat sätt. Dessutom kan kontraktet som finns mellan organisationen och den sociala sfären upphävas om organisationen inte följer de regler som satts upp, vilket leder till att organisationen inte kan fortsätta med sin verksamhet. (Deegan 2000, s. 254, 256)

3.1.3 Auktoritetsaccept

Samtidigt som en organisation ska ha legitimitet i sitt arbete krävs det även att dess auktoritet är accepterad. Detta innebär att de order som organisationen ger till dess sociala sfär tas emot och accepteras. Ofta leder dock en organisations legitimitet automatiskt till att även de order den ger accepteras. (Forslund 1978, s. 94)

Accepten som finns till en organisation kan delas in i tre olika kategorier. Den aktiva accepten tar sig form genom att stöd ges i både ord och handling till

organisationen. Order som erhålls följs och de som inte följer de order som har erhållits fördöms av de aktivt accepterande. Vidare kan det i en social sfär finnas de som passivt accepterar organisationen. Dessa är istället likgiltiga inför de order som ges. Slutligen finns den grupp som kallas för icke-accepter. Icke-accepter väljer att öppet inte följa de order som ges och uttalar sig negativt om organisationen och dess auktoritet. För att auktoritetsaccept ska vara det fenomen som avses vid orderlydande krävs att accepten inte baseras på en självständig prövning av orderns riktighet. Ordern ska istället accepteras utan att ställning först tas till dess riktighet. (Forslund 1978, s. 95)

Det finns flera anledningar till varför organisationers auktoritet accepteras. Exempelvis har den sociala sfären förtroende för organisationen och dess status eller så är den sociala sfären påverkad av olika sanktioner. Auktoritetsaccept kan även uppstå då den sociala sfären godtar de regler som organisationen som ger ordern representerar eller genom att den som ger accept är utsatt för ett socialt tryck från sin omgivning. (Forslund 1978, s. 95-96)

3.1.4 Legitimitetsproblem

Det är alltid lättare att upptäcka om legitimitet saknas i en organisation än om en organisation anses legitim av omgivningen. Om en organisations verksamhet anses illegitim brukar detta vanligtvis åtföljas av kommentarer och attacker från den sociala sfären. (Ljungdahl 1999, s. 45) Ibland kan sådan debatt och offentlig påtryckning från sfären resultera i stora förändringar. På redovisningsområdet innebar exempelvis en livlig debatt om efterlevnaden av FAR:s redovisningsrekommendationer att ett nytt normeringsorgan, RR, bildades i slutet av 1980-talet. (Zetterlund 1998, s. 59-63) Se vidare avsnitt 3.3.

En organisations legitimitet gentemot den sociala sfären kan hotas om förväntningarna på organisationen är andra än vad den klarar av att prestera. Det bildas då en legitimitetsklyfta. (Brown & Deegan 1998, s. 23-24) En organisations sociala sfär är inte en homogen grupp, eftersom den består av flera olika intressentgrupper som alla har olika intressen i den aktuella organisationen. Ofta leder detta till att inte hela sfären har en gemensam uppfattning om organisationens legitimitet. Det kan dessutom vara så att delar av sfären inte är helt insatta i organisationens roll och arbete utan baserar sina åsikter om organisationen på ofullständig information. (Ljungdahl 1999, s. 45)

Om en organisation saknar legitimitet krävs det diverse legitimerande aktiviteter för att erhålla denna. Aktiviteterna är i huvudsak av kommunikativt slag och går ut på att muntligen lämna förklaring eller motivering till något som skett. Andra

legitimerande aktiviteter, utöver de av kommunikativ karaktär, är ovanliga och betydligt svårare att verkställa, eftersom det är kostnadskrävande att genomföra stora förändringar i en organisation. (Ljungdahl 1999, s. 46) Om en organisations legitimitet börjar ifrågasättas av den sociala sfären, kan organisationen agera genom fyra olika strategier för att övertala, informera eller distrahera uppretade intressenter i den sociala sfären och därmed övervinna en legitimitetsklyfta:

1. Organisationen kan informera dess sociala sfär om förändringar som kommer att genomföras i organisationens arbetssätt.
2. Organisationen kan försöka ändra den sociala sfärens syn på organisationen, men inte göra några förändringar av sitt arbetssätt.
3. Organisationen kan försöka manipulera synen som den sociala sfären har på organisationen genom att försöka rikta uppmärksamheten på de delar av arbetssättet som är bra istället för de som kritiseras.
4. Organisationen kan försöka ändra på de förväntningar som den sociala sfären har på organisationens arbete. (Deegan 2000, s. 256-257)

Dessa fyra strategier för att återuppnå legitimitet ger en bild av att organisationer kan vara manipulativa och driftiga i sitt arbete med att försöka få tillbaka organisationens legitimitet. Detta utan att organisationerna i de flesta fall egentligen utför några faktiska förändringar av verksamheten. (Ljungdahl 1999, s. 46)

3.2 Övervakning och sanktioner för redovisning

För att system och normer som finns i samhället inte ska riskera att få efterlevnadsproblem krävs det att de har sanktioner kopplade till sig. Problemet med sanktionsfria normer är att det ofta är samhället i stort och inte det enskilda företaget som drar nytta av fördelarna med normerna. För företaget kan det till och med istället innebära ytterligare arbete att rätta sig efter dem. Tjänar företaget inte på att följa normerna, och inga sanktioner finns, så väljer det ofta att inte följa dem. Företagsledningen ser i första hand till företagets bästa och inte till samhället i stort när handlingsalternativ väljs. (Östman 1997, s. 36)

Vid normgivning och övervakning är det väsentligt att ta hänsyn till redovisningen. Vissa variabler som har ett samband sinsemellan är väsentliga: normernas otvetydighet och specificering, påföljdssystem vid bristande efterlevnad och normernas effekt på informationsgivningen. (Östman 1997, s. 37)

Det torde krävas något påföljdssystem för att normer ska åtlydas. Dessa åtgärder kan ha varierande styrka där olika former av upplysningar är den vanligaste på-

följden. Exempel på sådana upplysningar kan vara uttalanden av revisorerna i företagens revisionsberättelse eller annan offentlig kritik av företagens redovisning. Företagen vill i så stor utsträckning som möjligt försöka undvika den negativa offentliga uppmärksamheten som sådana upplysningar kan innebära. Vad som förutsätts är att företaget faktiskt har gjort en avvikelse från normerna, vilket ibland kan vara komplicerat att avgöra. (Östman 1997, s. 37-38)

3.3 Tidigare debatt om redovisningsorgans legitimitet

3.3.1 Rekommendationers ställning

Så länge företagen rättar sig efter ett redovisningsorgans rekommendationer kan rekommendationerna anses vara trovärdiga. Det finns dock inga praktiska möjligheter för redovisningsorganen att tvinga företagen att följa rekommendationerna. (Zetterlund 1998, s. 59) Däremot kan Stockholmsbörsen, enligt noteringsavtalet, exempelvis ålägga ett företag vite om inte normerna följs (Stockholmsbörsen 2003, s. 24). Noteringsavtalet kan, precis som alla andra avtal, vidare leda till en civilrättslig dom om avtalsbrott i en domstol (Adlercreutz 1971, s. 12). En avvikelse från en rekommendation kan dessutom leda till att revisorn lämnar en oren revisionsberättelse, vilket dock används med stor restriktivitet då revisorn riskerar att mista sitt revisionsuppdrag. Redovisningslagstiftning ger ett visst utrymme för företagen att själva tolka lagens innebörd, eftersom det i lagstiftningen hänvisas till god redovisningssed utan att begreppet preciseras. (Zetterlund 1998, s. 59)

3.3.2 FAR

I början av 1980-talet inleddes en offentlig diskussion om hur normeringsorganisationen i Sverige skulle se ut i framtiden. Anledningen till diskussionen var att efterlevnaden av FAR:s rekommendationer hade minskat och i debatten krävdes därför ingripanden. (Zetterlund 1998, s. 59) Debatten inleddes år 1983 av Heurlin, i revisorernas egen branschtidskrift *Balans*, då han ifrågasatte vem som brydde sig om FAR:s rekommendationer. Heurlin ansåg att de flesta företag förmodligen var inställda på att följa FAR:s redovisningsrekommendationer, men att de kunde tänka sig att avvika från dessa om efterlevnaden av rekommendationerna innebar negativa konsekvenser för företaget. Vidare menade han att redovisningsrekommendationerna borde förankras utanför FAR. Företag som valde att avvika från någon av FAR:s rekommendationer borde tvingas ange detta i sin

årsredovisning och även ange vilka konsekvenser avvikelser fick i företagets balans- och resultaträkning. (Heurlin 1983, s. 4-7)

Samma år fortsatte Carlsson debatten genom att mena att FAR i framtiden inte borde sköta arbetet med redovisningsnormering själv. Denna borde istället ske tillsammans med andra intressenter, förslagsvis BFN. (Carlsson 1983, s. 24) Ett liknande problem uppmärksammades år 1986 av Blomberg, vice VD för Procordia. Han ansåg att Sverige hade för många normeringsorgan inom redovisningsområdet, vilket innebar en stor risk att rekommendationerna inte blev enhetliga. Blomberg riktade vidare kritik mot FAR, som han ansåg inte skulle utveckla god redovisningssed utan istället enbart utfärda praxis. FAR:s arbetssätt ansågs även vara i behov av en förändring, för att främja redovisningsutvecklingen. (Holmberg 1987, s. 14)

För att ta fram en ny handlingsplan gällande metoderna för vidareutveckling av god redovisningssed och för att försöka förbättra efterlevnaden av FAR:s rekommendationer tillsatte FAR:s styrelse i början av år 1987 en arbetsgrupp. Denna grupp kom fram till ett förslag som innebar att en redovisningsnämnd skulle utformas, där FAR och Näringslivets Börskommitté (NBK) skulle vara huvudmän. Nämnden skulle bestå av revisorer, akademiker och representanter från näringslivet. Arbetsuppgifterna skulle vara att utfärda rekommendationer för noterade företag samt att följa utvecklingen av redovisningspraxis. (Markland & Damberg 1987, s. 23-25) Våren år 1988 accepterade FAR:s styrelse och Industrieförbundets redovisningsgrupp det förslag som tidigare hade framtagits. Industrieförbundet hade dock tidigare meddelat att NBK inte ville ställa upp som huvudman i den nya redovisningsnämnden. (FAR 1988a, s. 34, FAR 1988b, s. 24)

Trots att förslaget om en ny redovisningsnämnd hade godkänts fortsatte debatten om redovisningsproblem och FAR:s roll. Exempelvis motsatte sig Feinstein att den nya redovisningsnämnden skulle innebära att andra representanter än revisorer skulle delta i redovisningsnormeringen. Han ansåg att detta inte var lämpligt och att enbart revisorerna hade den tillräckliga kompetensen att utföra detta normeringsarbete. Dessutom var revisorerna oberoende. (Feinstein 1988, s. 65) Tidström däremot underströk betydelsen av en ny redovisningsnämnd. Han menade att det var viktigt för revisorernas trovärdighet, vid granskningen av företagens finansiella rapporter, att dessa rapporter var upprättade efter redovisningsnormer som var konsekventa och jämförbara, både mellan företag och över tid. Att det i Sverige vid den aktuella tidpunkten fanns flera olika redovisningsorganisationer som utfärdade rekommendationer samt att alternativa redovisningsmetoder tilläts var ohållbart. (Tidström 1989, s. 9)

I slutet av år 1988 och i början av år 1989 hölls ett flertal möten mellan FAR, BFN och Industriförbundet. Dessa möten ledde sedermera fram till att RR bildades i juli år 1989. (Zetterlund 1998, s. 63)

3.3.3 Redovisningsrådet

Även RR:s legitimitet har ifrågasatts och debatterats. Kritiker har menat att eftersom många börsföretag under ett flertal år har valt att avvika från RR:s rekommendationer kan organisationens auktoritet ifrågasättas. (Affärsvärlden 1995, s. 31) Rolf Rundfelt, som under flera år har granskat årsredovisningarna i samtliga företag som är noterade vid Stockholmsbörsens A- respektive O-lista, har årligen funnit ett flertal exempel på att börsföretag avviker från RR:s rekommendationer (Grundvall & Rundfelt 2002, s. 4).

Anledningarna till att företagen har valt att avvika från RR:s rekommendationer kan vara flera. Tillsynen har tidigare varit bristfällig och den granskning som skett av efterlevnaden av rekommendationerna har inte varit systematisk. Stockholmsbörsen har varit föga aktiv med att utfärda några sanktioner för de företag som har brutit mot enstaka rekommendationer. Enligt Stockholmsbörsen beror detta främst på att de avvikelser som har hittats inte har varit av kurspåverkande art. (Andersson et al. 2002, s. 59)

4 Övervakningspanelen

Detta kapitel tar upp Övervakningspanelens organisation och arbetsgång och avslutas med en kort presentation av de ärenden som hittills har lett till att företag erhållit offentlig kritik.

4.1 Övervakningspanelens bildande

Enligt en EG-förordning från år 2002 ska noterade företag upprätta sin koncernredovisning i överensstämmelse med IFRS från och med år 2005. I förordningen framkommer även att det är viktigt att medlemsländerna inrättar ett övervakningssystem för kontrollen av efterlevnaden av IFRS. Som tidigare nämnts är arbetet inom EU i full gång med att skapa en gemensam strategi för hur denna övervakning ska utformas. I Sverige arbetar Föreningen för utvecklande av god redovisningssed för en uniform redovisning skapad med utgångspunkt från ett aktie-marknadsperspektiv. Genom detta arbete vill den främja utvecklingen av god redovisningssed. Med tanke på arbetet inom EU valde därför Föreningen för utvecklande av god redovisningssed att i april 2003 inrätta Övervakningspanelen. (Grundvall et al. 2003, s. 2-3) Uppgiften för Övervakningspanelen är att övervaka de aktieföretag som är noterade vid svensk börs eller annan auktoriserad marknadsplats. Övervakningspanelen ska kontrollera om företagen följer tillämplig lag och annan författning samt god redovisningssed för aktieföretag vid upprättandet av de finansiella rapporterna. Syftet med övervakningen är att skapa ett förtroende för kapitalmarknaden hos allmänheten samt att skydda investerarna. Ett led i att uppfylla detta syfte är att lyfta fram generella problem som uppmärksammas i företagets finansiella rapporter. Problemen ska rapporteras till det regelskapande organ som anses lämpligast att ta itu med problemet, i första hand RR. (Redovisningsrådet 2003)

4.2 Organisation

Övervakningspanelen blir tillsammans med RR och Akutgruppen den tredje självständiga enheten under Föreningen för utvecklande av god redovisningssed (se figur 1). Ett kansli som är gemensamt för dessa tre enheter delar gemensamma

resurser för utredningar och administration. (Rundfelt & Svensson 2003, s. 12) VD för detta kansli är Dennis Svensson, revisor och delägare i Öhrlings PricewaterhouseCoopers (Öhman 2004, s. 17).

Figur 1: Schema över Föreningen för utvecklande av god redovisningssed och dess organisation.

Övervakningspanelen består av en ordförande som idag är före detta justitierådet Hans-Gunnar Solerud samt två vice ordföranden: direktör Clas Reuterskiöld och professor Lars Östman. Dessutom finns det ytterligare sju ledamöter: Ulf Egenäs (auktoriserad revisor), Catarina Fritz (direktör), Hans Karlsson (auktoriserad revisor), Christina Liffner (direktör), Kajsa Lindståhl (direktör), Mats-Olov Ljungkvist (direktör) och Ingvar Petersson (direktör). Alla ledamöter utses av styrelsen i Föreningen för utvecklande av god redovisningssed för en tvåårsperiod. Ordföranden och de båda vice ordförandena bildar en så kallad ordförandegrupp. (Holmquist 2003, s. 5)

4.3 Arbetsgång

De ärenden som prövas av Övervakningspanelen är sådana som direkt har förelagts den eller på annat sätt kommit till dess kännedom. Övervakningspanelen ska i sin övervakning granska om företagen har brutit mot redovisningsnormeringen. Granskningen av företagens finansiella rapporter sköts av kansliet. (Rundfelt & Svensson 2003, s. 12) I kansliet ingår fem granskare på deltid: Rolf Rundfelt (docent), Peter Malmquist (börsanalytiker), Björn Grundvall (revisor Ernst & Young), Bo Magnusson (revisor Deloitte) och Sigvard Heurlin (revisor Öhrlings PricewaterhouseCoopers). (Öhman 2004, s. 17)

Under år 2003 granskade kansliet samtliga årsredovisningar, bokslutskommunikéer och delårsrapporter för de noterade företagen på Stockholmsbörsen avseende räkenskapsåret 2002. Kansliets förhoppning var att under år 2004 även granska företagen som är noterade vid övriga marknadsplatser. När granskarna gör särskilda iakttagelser i de finansiella rapporterna diskuteras iakttagelserna inom kansliet. För att det inte ska uppstå jävsituationer studerar inte granskaren eller

medbedömaren finansiella rapporter som har anknytning till dess egen arbetsgivare. Kansliets diskussioner leder ofta fram till att ett brev skickas till det företag som berörs. Genom utskicket av brev till företaget kan det uppkomma en dialog mellan företagen och kansliet angående de tveksamheter som har hittats i företagets finansiella rapporter. När dialogen genom brevväxlingen upphör anses fallet vara avslutat och kansliet förmodar att det berörda företaget kommer att åtgärda kansliets iakttagelser i de kommande rapporterna. (Rundfelt & Svensson 2003, s. 12)

I sin granskning av de finansiella rapporterna gör kansliet ibland iakttagelser av mer allvarligt slag angående avsteg från redovisningsnormgivningen. När detta sker tar kansliet kontakt med ordförandegruppen och för diskussioner om hur allvarliga avstegen är. Därefter fattas ett beslut om ärendet ska tas upp för utredning i Övervakningspanelen med utgångspunkt av kriterierna väsentlighet och risk. Ordföranden och minst en vice ordförande, eller alternativt de två vice ordförandena tillsammans, avgör om ärendet ska tas upp av Övervakningspanelen. När ett ärende tas upp ska den börs eller den auktoriserade marknadsplats som företaget har aktier noterade vid eller inregistrerade på informeras om situationen. (Panelen för övervakning av finansiell rapportering 2003a) Övervakningspanelens prövning av ärendet baseras främst på publicerat material. Kompletteringar och förtydliganden kan krävas av företagen, eftersom Övervakningspanelen har stöd för detta enligt noteringsavtalet. (Redovisningsrådet 2003) Berörda företag har också möjlighet att både muntligen och skriftligen, inför Övervakningspanelen, redovisa sina åsikter avseende prövningen (Panelen för övervakning av finansiell rapportering 2003a).

När ett eller flera ärenden ska tas upp till behandling sammanträder Övervakningspanelen efter kallelse från ordföranden. Ordföranden och åtminstone en vice ordförande bör närvara vid behandlingen av ärendet. Vilka som utöver dessa ska vara närvarande bestäms av ordföranden efter samtal med VD:n för kansliet och beror främst på ärendets beskaffenhet samt ledamöternas kunskaper och erfarenheter. Ibland kan exempelvis en ledamot vara jävig i ett ärende eller så kan en intressekonflikt föreligga. I dessa fall är det ledamotens ansvar att meddela detta. Därefter är det ordförandens uppgift att ta ställning till om ledamoten ska medverka i ärendet eller inte. Om det uppstår särskilda svårigheter gällande en fråga har ordföranden möjlighet att tillkalla experthjälp utifrån. (Panelen för övervakning av finansiell rapportering 2003a)

Om det inte föreligger särskilda skäl avgörs ärendet efter att en tjänsteman vid kansliet eller en ledamot i Övervakningspanelen redogjort för ärendet. Övervakningspanelens beslut avgörs genom röstning där majoritetens åsikt gäller. Blir röstningen oavgjord är ordförandens ståndpunkt utslagsgivande. Övervaknings-

panelens uttalanden, och röstningsresultaten, blir därefter offentliga och publiceras på RR:s hemsida. Kansliet har som uppgift att skicka uttalandet till det berörda företaget och alla ledamöter i Övervakningspanelen. Ett utskick sker även till den börs eller auktoriserade marknadsplats som företaget verkar på, för prövning om någon sanktion ska bli aktuell. Övervakningspanelen ger också ut en årlig rapport som behandlar de ärenden som har varit uppe för prövning under det gångna året. (Panelen för övervakning av finansiell rapportering 2003a)

Eftersom det material som företagen lämnar till Övervakningspanelen kan vara känsligt är det förbjudet för ledamöterna och andra inblandade att i ett ärende lämna ut uppgifter om det berörda företaget. Sekretessen är viktig för att Övervakningspanelen ska få tillgång till väsentligt material från företaget. (Panelen för övervakning av finansiell rapportering 2003a)

4.4 Offentliggjord kritik från Övervakningspanelen

Granskarna på kansliet ska årligen gå igenom omkring 300 börsföretags finansiella rapporter. Vid den senaste genomgången uppdagades det ett antal företag som hade oklarheter i sina finansiella rapporter, vilket medförde att de ansågs vara potentiella ärenden för Övervakningspanelen. Om företagen därefter verkligen skulle komma att behandlas i Övervakningspanelen avgjordes först efter att företagen hade avgivit sina förklaringar på de anmärkningar som lämnats. (Grundvall et al. 2003, s. 5) I dagsläget finns det sju offentliga uttalanden från Övervakningspanelen tillgängliga på RR:s hemsida (Redovisningsrådets hemsida).

4.4.1 Bure Equity

Övervakningspanelen har i sitt uttalande riktat kritik mot Bure Equitys bokslutskommuniké för räkenskapsåret 2002. Informationen i denna finansiella rapport ansågs vara bristfällig och inte förenlig med god redovisningssed för aktieföretag. Kritiken avsåg att Bure Equity inte tillräckligt tydligt redogjort för den nivå av osäkerhet som förelåg i värderingen av företagets tillgångar. Vidare behandlades frågan om Bure Equity skulle ha redovisat tillkommande nedskrivningar gjorda i april 2003 i efterföljande delårsrapport istället för i årsredovisningen för räkenskapsåret 2002. RR:s rekommendation om händelser efter balansdagen hade inte trätt i kraft år 2002, vilket gjorde att Övervakningspanelen inte kritiserade Bure Equity angående detta. (Panelen för övervakning av finansiell rapportering 2003b)

4.4.2 Telelogic

Telelogic har i sin årsredovisning för räkenskapsåret 2002 lagt till ett resultatbegreppet Rörelseresultat före omstruktureringskostnader i sin resultaträkning. Enligt RR:s rekommendation om extraordinära intäkter och kostnader samt upplysningar för jämförelseändamål är det förbjudet för företag att införa egna resultatbegrepp. Övervakningspanelen kritiserade därför Telelogic för att företaget i resultaträkningen för räkenskapsåret 2002 hade infört ovannämnda resultatbegrepp. (Panelen för övervakning av finansiell rapportering 2003c)

4.4.3 Atlas Copco och Electrolux

Övervakningspanelens kritik mot Atlas Copco och Electrolux avsåg företagens redovisningar av och information gällande goodwillavskrivningar. Båda företagen hade använt sig av 40-åriga goodwillavskrivningar som belastat resultaträkningarna för räkenskapsåret 2002. RR:s rekommendation uppger att goodwill ska skrivas av på högst 20 år om inte särskilda skäl finns, vilket är sällsynt. Övervakningspanelens kritik hänför sig till att Atlas Copco och Electrolux inte i tillfredsställande grad har kunnat redogöra för vilka faktorer som haft väsentlig betydelse vid bedömningen av att goodwillavskrivningarna skulle ske under 40 år. (Panelen för övervakning av finansiell rapportering 2004a, Panelen för övervakning av finansiell rapportering 2004b)

4.4.4 Klöver

Övervakningspanelen tog upp tre frågor till behandling gällande Klöverns årsredovisning för räkenskapsåret 2002: redovisning av fastigheter som lagertillgångar, redovisningen av ett konvertibelt lån och frågan om och i så fall hur dotterföretaget Adcore borde ha inräknats i koncernredovisningen. För de två förstnämnda fick Klöver ingen kritik. Däremot fick företaget kritik för att det inte hade redovisat dotterföretaget Adcore i koncernredovisningen. Klöver hade ändrat sin verksamhetsinriktning från IT-konsult till fastighetsförvaltare under år 2002. Adcore, som var ett helägt dotterföretag, redovisades inte i koncernredovisningen, eftersom det skulle delas ut till aktieägarna. Dessa omständigheter menade Klöver vara tillräckliga för att inte redovisa Adcore i koncernredovisningen. Enligt RR:s rekommendation om koncernredovisning finns det tre tillfällen då företagen inte behöver ta upp dotterföretag i koncernredovisningen. Övervakningspanelen ansåg inte att något av dessa undantag förelåg, vilket innebar att

Klövern borde ha konsoliderat Adcore i koncernredovisningen. (Panelen för övervakning av finansiell rapportering 2004c)

4.4.5 FastPartner

FastPartner fick kritik av Övervakningspanelen för dess sätt att redovisa och informera kring intresseföretag. I årsredovisningslagen (ÅRL) och RR:s rekommendation om intresseföretag uppges att företag ska redovisa sitt innehav enligt kapitalandelsmetoden om det föreligger ett betydande inflytande och detta är ett led i en varaktig förbindelse. Rekommendationen pekar även på typiska situationer som tyder på att ett betydande inflytande föreligger. Det finns en del undantag som gör att företag inte behöver redovisa sina innehav som intresseföretag, men dessa förelåg inte i FastPartners fall enligt Övervakningspanelen. Företaget hade i årsredovisningen för räkenskapsåret 2002 inte redovisat intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden, vilket det borde ha gjort. FastPartner fick även kritik för att moderföretaget i sin redovisning inte följde de upplysningskrav som ställs i RR:s rekommendationer. (Panelen för övervakning av finansiell rapportering 2004d)

4.4.6 Gambro

Gambro fick kritik av Övervakningspanelen för dess redovisning av orealiserade förluster hänförliga till aktieswapavtal. Nämnda avtal slöts i anknytning till Gambros personaloptionsprogram. I företagets årsredovisning för räkenskapsåret 2002 hade det inte följt RR:s rekommendation om avsättningar, ansvarsförbindelser och eventualtillgångar. På grund av detta hade företaget låtit bli att redovisa orealiserade förluster för 205 miljoner kronor i resultat- eller balansräkningen. Gambro valde istället att redovisa förlusterna som en ansvarsförbindelse. (Panelen för övervakning av finansiell rapportering 2004e)

5 Enkätundersökningen

I detta kapitel redogör vi för vår enkätundersökning. För varje enkätfråga börjar vi med att motivera syftet med frågan och därefter redogör vi med hjälp av text, diagram och tabeller för resultaten vi har fått.

5.1 Enkätens och resultatpresentationens utformning

Vid vår enkätundersökning (se bilaga 3) har vi undersökt vad företagen som är noterade på Stockholmsbörsens A-lista anser om Övervakningspanelens roll och arbete att kontrollera att tillämplig redovisningslagstiftning samt god redovisningssed efterföljs i de finansiella rapporterna. Vår avsikt var att därigenom undersöka huruvida Övervakningspanelen kan anses ha legitimitet i sitt arbete. Vi kommer här att motivera valet av de frågor vi har använt oss av i vår enkät samt redogöra för de resultat som har framkommit. Varje fråga kommer att behandlas separat. Resultatet från vår enkät kommer vi att redogöra för genom att uppge hur många procent av de besvarande företagen som har angivit de olika svarsalternativen på varje enkätfråga. Vidare kommer vi för att förtydliga vårt resultat att använda oss av diagram och tabeller. Samtliga procentsatser är avrundade. För ytterligare upplysningar om och beräkningar av procentsatserna, se bilaga 4.

Vid vår enkät använde vi oss av standardiserade frågor. I anslutning till varje fråga hade företagen möjlighet att lämna ytterligare kommentarer till sina svar. Vår förhoppning var att detta skulle ge oss en bättre förståelse och mer djup i vår undersökning. Några av dessa kommentarer kommer att återges som citat i detta kapitel.

5.2 Fråga 1

Anser Ni att det finns ett ytterligare behov av övervakning av finansiella rapporter, utöver revisorernas granskning?

5.2.1 Syfte med frågan

Debatten kring övervakning av finansiella rapporter har allt mer kommit i fokus efter alla företagsskandaler och efter att EU beslutade att varje medlemsland ska inrätta ett övervakningsorgan. I Sverige instiftades år 2003 Övervakningspanelen. Revisorernas uppgift är att granska företagens finansiella rapporter och därmed kontrollera att dessa överensstämmer med lag, annan författning och god redovisningssed. Frågan vi därför ställde var om det behövs ytterligare en aktör som ska övervaka företagen, när det redan finns en professionell yrkeskår som har denna uppgift.

Genom att formulera frågan som vi gjorde var vår förhoppning att få svar på om företagen ansåg att det fanns ett behov av ytterligare övervakning av de finansiella rapporterna. Vi valde att ge företagen två svarsalternativ, *ja* och *nej*. Vår åsikt var att frågan lämpade sig för dessa alternativ, antingen är företagen för eller så är de emot ytterligare övervakning.

5.2.2 Resultat

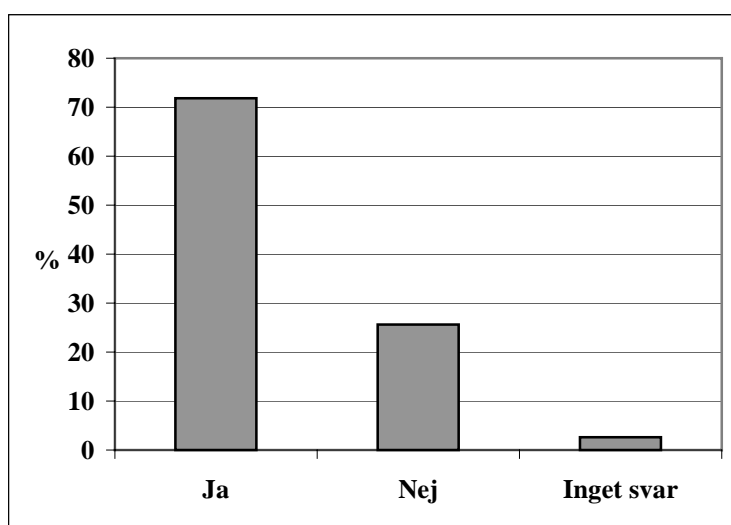

Diagram 1: Anser Ni att det finns ett ytterligare behov av övervakning av finansiella rapporter, utöver revisorernas granskning?

Av de företag som besvarade vår enkät menade 72 % att det fanns ett ytterligare behov av övervakning av finansiella rapporter, utöver den granskning som revisorerna genomför. 26 % ansåg att något sådant övervakningsbehov inte fanns, medan 3 % av företagen valde att inte besvara frågan.

Flera av företagen, både de som svarat ja och de som svarat nej på frågan om ytterligare övervakningsbehov, hade dessutom valt att ge kommentarer på denna

fråga. En vanlig förekommande kommentar bland de företag som var positiva till utökad övervakning var att ett fristående organ bättre kan göra en oberoende och enhetlig värdering av företagens finansiella rapporter. En enhetlig granskning av företagens rapporter höjer dessutom kvaliteten och kan även skapa en bättre jämförelse mellan samtliga noterade företag som inte är möjlig enbart genom revisorernas granskning.

”Panelen kan tillföra en jämförelse mellan alla börsbolag, vilket revisorerna kanske inte kan. Det är alltid intressant att få veta hur en strikt tillämpning av RR/IAS ser ut, även om man i praktiken väljer en annan lösning.”

En annan vanlig kommentar bland dem som förespråkade ytterligare övervakning var hur väsentligt det är att främja marknadens förtroende för företagens finansiella rapporter.

”Det finns alltid ett stort behov att återupprätta förtroendet för börsbolagens ekonomiska rapporter.”

Något företag pekade på att de skandaler som uppdagades under år 2003 i stora och etablerade noterade företag demonstrerade hur viktig övervakning av finansiella rapporter är. Ett annat företag påpekade att det alltid finns ett intresse hos vissa företag att vilseleda marknaden. Övervakningen kan därför alltid bli bättre.

Bland de företag som var negativa till ytterligare övervakning handlade samtliga kommentarer om revisorns roll vid en utökad granskning av de finansiella rapporterna.

”Vad är revisorns roll om det dessutom ska finnas ytterligare övervakningsorgan? Om revisorerna har ”brister” så bör Redovisningsrådet påtala revisorerna detta.”

”Man kan förstå RR:s behov att övervaka att deras rekommendationer följs, men det är då i princip en övervakning av revisorernas arbete snarare än företagets duktighet.”

5.3 Fråga 2

Anser Ni att Övervakningspanelen är det organ som bör ansvara för denna ytterligare övervakning av finansiella rapporter?

5.3.1 Syfte med frågan

Eftersom Övervakningspanelen finns och granskar företagens finansiella rapporter ansåg vi det vara väsentligt att ställa frågan om det är denna som är det rätta organet för att ansvara för den ytterligare övervakningen. Även på denna fråga gav vi företagen två svarsalternativ, *ja* och *nej*. Vår förhoppning var att genom de erhållna svaren från vår enkät undersöka om det fanns ett förtroende för Övervakningspanelen hos företagen.

Frågan valdes även för att se om vi kunde finna något samband mellan hur företagen svarade på denna fråga och den föregående. Företagen kanske anser att det behövs ytterligare övervakning, men inte nödvändigtvis att det är Övervakningspanelen som ska ansvara för denna. Samtidigt kanske ett företag som anser att det inte finns ett behov av ytterligare övervakning kanske ändå menar att Övervakningspanelen är det rätta organet om det måste finnas ett övervakningsorgan.

5.3.2 Resultat

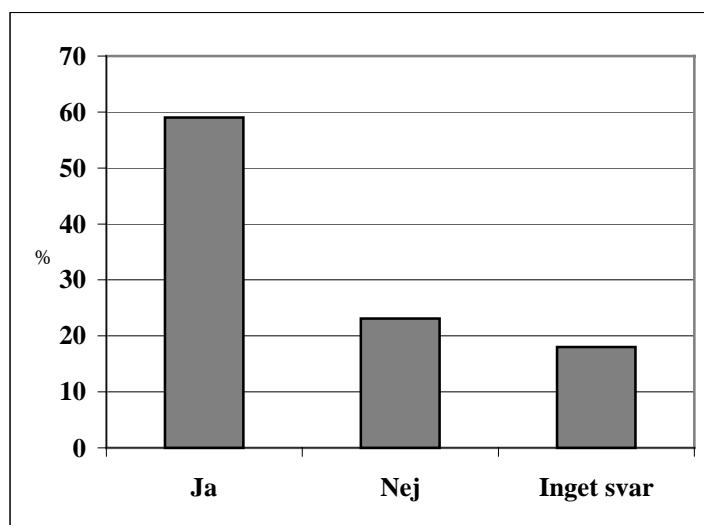

Diagram 2: Anser Ni att Övervakningspanelen är det organ som bör ansvara för denna ytterligare övervakning av finansiella rapporter?

59 % av de företag som valde att besvara vår enkät ansåg att Övervakningspanelen är det organ som bör ansvara för den ytterligare övervakningen av företagens finansiella rapporter, medan 23 % ansåg motsatsen. 18 % av företagen valde att inte lämna något svar på denna fråga.

En klar majoritet av de företag som inte hade besvarat denna fråga hade på den föregående frågan åsikten att det inte fanns något vidare behov av övervakning av

företagens finansiella rapporter. Detta blev även märkbart bland dessa företags kommentarer.

”I och med att det inte finns något behov [vidare övervakningsbehov], så finns det därmed ej heller något behov av ev. ”organ”.”

Kommentarerna bland de företag som var negativa till Övervakningspanelen som tillsynsorgan för företagens finansiella rapporter var snarlika de kommentarer som lämnats av de företag som inte hade besvarat frågan. Exempelvis påpekade ett företag även på denna fråga att granskningsarbetet enbart bör skötas av företagens revisorer. Andra kommentarer som gavs var bland annat att övervakningsarbetet borde skötas på Europainivå istället för på svensk nivå samt att granskningen bör handhas av ett organ som har:

”[...] reell sanktionsmöjlighet samt någon som gör djupare analyser än att titta i årsredovisningarna och begära kompletterande uppgifter.”

Bland de företag som var positiva till frågan om att Övervakningspanelen skulle vara det organ som bör ansvara för den ytterligare övervakningen av de finansiella rapporterna fanns det företag som var mer positiva än andra.

”Mitt intryck är att de [Övervakningspanelen] är kompetenta för uppgiften.”

Det fanns även de företag som inte var lika positiva som ovanstående företag, men som ändå ansåg att Övervakningspanelen var ett lämpligt övervakningsorgan.

”[...] kan även finnas andra alternativ som skulle kunna fungera lika bra”.

”[...] något organ kommer att få ansvaret för övervakning av IAS tillämpning i Sverige. Detta kan vara Panelen [Övervakningspanelen], Finansinspektionen eller kanske något annat organ.”

Ett sätt att undersöka om det finns något samband mellan respondenternas svar på olika frågor är att använda sig av korstabeller. Nedan har vi sammanställt en sådan där frågorna ett och två från vår enkätundersökning ingår.

Fråga 1 \ Fråga 2	Ja	Nej	Inget svar
Ja	56,4 % (22 st.)	-	2,6 % (1 st.)
Nej	10,3 % (4 st.)	12,8 % (5 st.)	-
Inget svar	5,1 % (2 st.)	12,8 % (5 st.)	-

Tabell 1: Korstabell mellan svaren på enkätfråga 1 och enkätfråga 2.

Som ovanstående korstabell visar ansåg majoriteten av företagen som besvarade vår enkät att det både behövdes ytterligare övervakning av de finansiella rapporterna och att Övervakningspanelen är det rätta organet för uppgiften. Dock ansåg 10,3 % av företagen att Övervakningspanelen inte är det rätta organet, trots att det ansågs finnas ett ytterligare behov av övervakning.

5.4 Fråga 3

Hur relevanta anser Ni de till Ert företag eventuellt lämnade synpunkterna från Övervakningspanelen är?

5.4.1 Syfte med frågan

För att kunna studera huruvida Övervakningspanelens synpunkter uppfattades som relevanta av företagen formulerade vi en fråga om detta. Vi gav företagen fyra svarsalternativ: *relevanta i sin helhet; relevanta till större del; relevanta till mindre del* och *inte alls relevanta*. Vi valde dessa svarsalternativ då vi ansåg att de skulle ge oss goda förutsättningar för att dra slutsatser om företagens inställning till Övervakningspanelens granskning och kompetens. Om svaren från företagen pekar på att synpunkterna saknar relevans kan detta vara ett tecken på bristande legitimitet för Övervakningspanelen.

5.4.2 Resultat

Samtliga företag som besvarade enkätfrågan ansåg att det finnas en viss grad av relevans i de synpunkter som Övervakningspanelen eventuellt lämnar till företagen, eftersom inget av företagen ansåg att synpunkterna inte alls var relevanta. 5 % av företagen menade att synpunkterna var relevanta i sin helhet, 59 %

att synpunkterna var relevanta till större del och 33 % av företagen ansåg att Övervakningspanelens synpunkter var relevanta till mindre del. 3 % av företagen hade vid ifyllandet av vår enkät valt att inte besvara denna fråga.

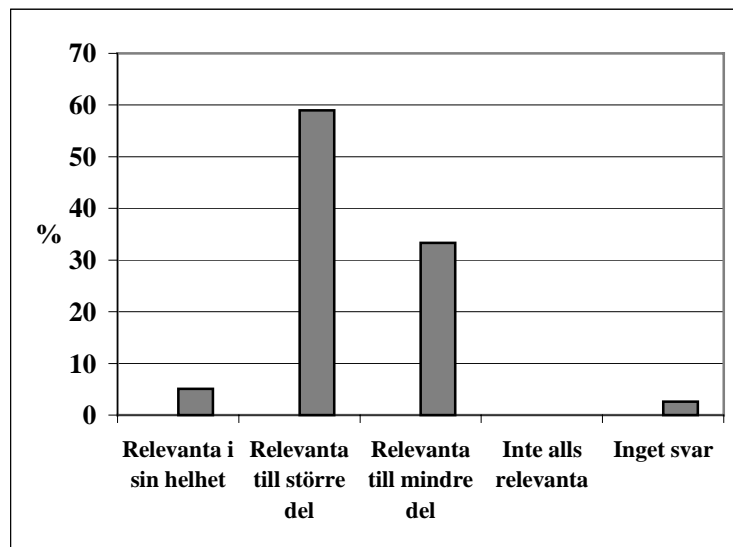

Diagram 3: Hur relevanta anser Ni de till Ert företag eventuellt lämnade synpunkterna från Övervakningspanelen är?

Även om resultatet tyder på en positiv inställning hos företagen till synpunkterna som lämnas av Övervakningspanelen, så var de kommentarer som lämnades av företagen på frågan huvudsakligen av negativ karaktär. Flera företag kommenterade att Övervakningspanelens synpunkter hittills främst har varit formaliteter. Vissa av de synpunkter som Övervakningspanelen lämnade till företagen var påpekanden om att uppgifter skulle ha saknats i företagets årsredovisningar. I några av fallen menade företagen att det enbart var missförstånd och att de påstådda saknade uppgifterna kunde hittas i företagets finansiella rapporter. Ett företag ställde sig frågande till det faktum att Övervakningspanelens synpunkter kan vara av mycket varierande karaktär.

”Synpunkterna från Panelen [Övervakningspanelen] omfattar smått och stort och är ibland mycket teoretiska. [...]”

Ett annat företag som också upptäckt detta problem gav även ett förslag till förbättring.

”Panelens [Övervakningspanelens] kommentarer skulle kunna delas in i a) väsentliga resp. b) mindre väsentliga.”

5.5 Fråga 4

Skulle Ni ta hänsyn till eventuellt erhållna synpunkter från Övervakningspanelen vid det fortsatta upprättandet av Era finansiella rapporter?

5.5.1 Syfte med frågan

För oss var det viktigt att försöka se om företagen beaktade de eventuellt erhållna synpunkterna från Övervakningspanelen vid det fortsatta upprättandet av finansiella rapporter. En orsak till detta är att Övervakningspanelen utgår från att företagen rättar sig efter den kritik och de synpunkter som ges genom exempelvis brevkorrespondensen mellan Övervakningspanelen och företagen. För att kunna studera detta valde vi att ta med en fråga om detta i vår enkät och gav företagen följande svarsalternativ: *ja, i sin helhet; ja, i stor utsträckning; ja, i liten utsträckning* och *nej, inte alls*. Beroende på utfallet i enkäten hoppades vi att frågan skulle ge oss en bild av Övervakningspanelens auktoritetsaccept bland företagen.

Det finns även en koppling till föregående fråga, som behandlade relevansen i synpunkterna. Vi ville studera om företagens svar på de båda frågorna var synkroniserade med varandra eller inte. Om ett företag svarade att synpunkterna var relevanta i sin helhet på föregående fråga torde detta innebära att det skulle svara ja i sin helhet på denna fråga.

5.5.2 Resultat

Alla de företag som valde att delta i vår enkätundersökning menade att de åtminstone till viss grad skulle ta hänsyn till eventuellt erhållna synpunkter från Övervakningspanelen vid det fortsatta upprättandet av finansiella rapporter. 13 % av företagen menade att de enbart skulle ta hänsyn till Övervakningspanelens synpunkter i liten utsträckning, medan majoriteten av företagen, 64 %, ansåg att de skulle ta hänsyn till Övervakningspanelens synpunkter i stor utsträckning. 23 % ansåg att de skulle ta hänsyn till de erhållna synpunkterna i sin helhet. Inga av de deltagande företagen angav att de inte alls skulle ta Övervakningspanelens synpunkter i beaktande vid det framtida upprättandet av finansiella rapporter.

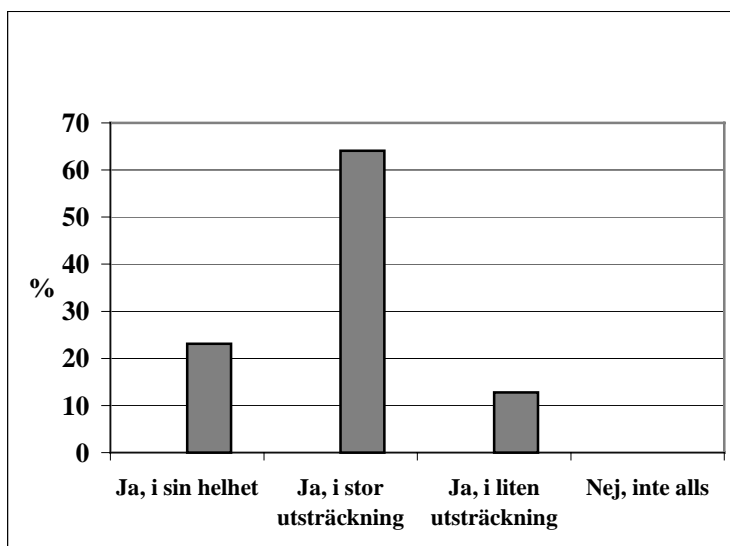

Diagram 4: Skulle Ni ta hänsyn till eventuellt erhållna synpunkter från Övervakningspanelen vid det fortsatta upprättandet av Era finansiella rapporter?

Samtliga kommentarer som företagen hade till denna fråga behandlade relevansen av synpunkterna från Övervakningspanelen. Om företaget anser att de synpunkter Övervakningspanelen har haft på företagets finansiella rapporter är relevanta, finns det även en stor sannolikhet att synpunkterna beaktas vid det fortsatta upprättandet av finansiella rapporter. Ett av företagen påpekade också att det vid upprättandet av årsredovisningen för räkenskapsåret 2003 har tagit i beaktande samtliga relevanta synpunkter från Övervakningspanelens granskning från det tidigare räkenskapsåret. Nyckelordet i sammanhanget är alltså synpunkternas relevans. Ett av företagen tar hänsyn till synpunkterna om:

”[...] vi/bolaget uppenbarligen har ”gjort fel” och synpunkterna tydliggör/utvecklar den finansiella rapporteringen.”

Ett annat företag påpekade att de erhållna synpunkterna från Övervakningspanelen också kan vara relevanta i samband med övergången till IFRS, för att skapa en enhetlighet bland företagets finansiella rapportering.

För att kunna diskutera huruvida det finns ett samband mellan enkätens tredje och denna fråga har vi nedan sammanställt en korstabell mellan de två frågorna.

Fråga 3 Fråga 4	Relevanta i sin helhet	Relevanta till större del	Relevanta till mindre del	Inte alls relevanta	Inget svar
Ja, i sin helhet	2,6 % (1 st.)	12,8 % (5 st.)	5,1 % (2 st.)	-	2,6 % (1 st.)
Ja, i stor utsträckning	2,6 % (1 st.)	43,6 % (17 st.)	17,9 % (7 st.)	-	-
Ja, i liten utsträckning	-	2,6 % (1 st.)	10,3 % (4 st.)	-	-
Nej, inte alls	-	-	-	-	-
Inget svar	-	-	-	-	-

Tabell 2: Korstabell mellan svaren på enkätfråga 3 och enkätfråga 4.

Korstabellen visar att det finns ett samband mellan hur relevanta företagen anser de synpunkter som fås är och i hur stor utsträckning hänsyn tas till dem vid det fortsatta upprättandet av finansiella rapporter.

5.6 Fråga 5

Övervakningspanelen offentliggör sin kritik om den är väsentlig. Anser Ni att detta är befogat?

5.6.1 Syfte med frågan

Övervakningspanelen har möjlighet att offentliggöra sin kritik över företagens finansiella rapporter. Detta kan ses som en nödvändighet för att företagen ska lyssna på Övervakningspanelen. Offentlig kritik är förmodligen inte något som är omtyckt bland företagen. Därför ansåg vi det vara intressant att formulera en fråga om detta och få företagens ställningstaganden till Övervakningspanelens offentliggöranden av kritik. Företagen gavs två svarsalternativ, *ja* och *nej*. Utifrån svaren hoppades vi kunna se vad företagens uppfattning var om nämnda möjlighet för offentliggörande av kritik. Om många företag anser att det är befogat med offentlig kritik indikerar detta att Övervakningspanelen har legitimitet i sitt arbete.

5.6.2 Resultat

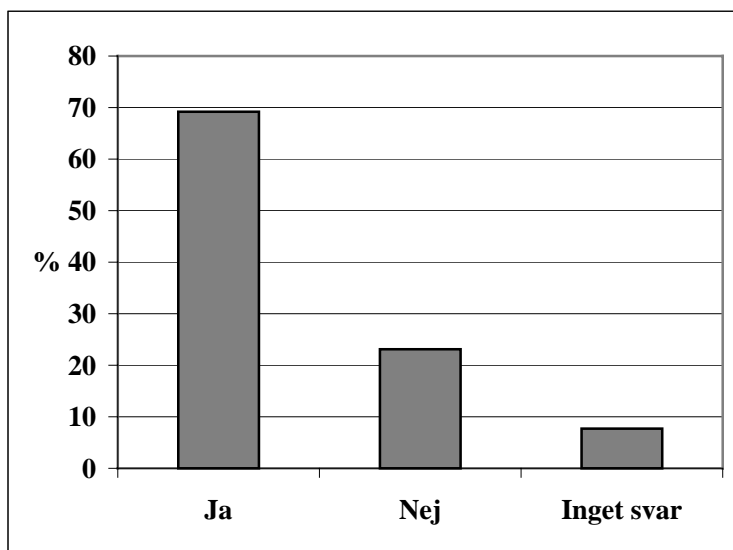

Diagram 5: Övervakningspanelen offentliggör sin kritik om den är väsentlig. Anser Ni att detta är befogat?

Angående frågan huruvida företagen ansåg det vara befogat att Övervakningspanelen offentliggör sin kritik om den är väsentlig ansåg 69 % av företagen som svarade på vår enkät att detta är riktigt. 23 % av företagen ansåg att ett sådant offentliggörande inte är befogat, medan 8 % av företagen valde att inte alls besvara frågan.

Flera av företagen, både de som var positiva till offentliggjord kritik och de som var negativa, valde att lämna ytterligare kommentarer på denna fråga. Bland kommentarerna från de företag som var positiva till offentliggörande av kritik antydde flera företag att sådan kritik kan vara viktig för att skapa en offentlig debatt och kan troligen vara väsentligt för flera intressenter. Offentliggjord kritik är även viktig för att Övervakningspanelens arbete ska få genomslag bland företagen, eller som ett annat företag uttryckte sig:

”Annars blir panelen [Övervakningspanelen] uddlös.”

Ett av företagen ansåg att offentliggörande av kritik på företagets finansiella rapporter är bra om:

”[...]korrespondens och diskussion skett med bolaget först.”

Liknande åsikter kunde även hittas bland de kommentarer som lämnats av företag som var negativa till Övervakningspanelens befogenhet att offentliggöra kritik. Här angavs exempelvis att det var viktigare att Övervakningspanelen kommunicera

rade med företaget och såg till att de synpunkter som hittats i företagets finansiella rapporter åtgärdades än att offentliggöra kritiken. Ett annat företag uttryckte tydligt sin ståndpunkt i Övervakningspanelens roll som granskare.

”Det är viktigt att man [Övervakningspanelen] inte anträder det polisiära spåret.”

Flera företag som var negativa till offentliggjord kritik menade dock att väsentliga problem skulle kunna offentliggöras för att skapa debatt och utgöra ett exempel för andra företag, men att det aktuella företaget i sådana fall borde anonymiseras. Enligt någon kommentar borde kritiken vidare offentliggöras först efter att börsens disciplinnämnd har beslutat om det.

5.7 Fråga 6

Tror Ni att Övervakningspanelens offentliggjorda kritik får några konsekvenser för omvärldens syn på företaget?

5.7.1 Syfte med frågan

Vi ansåg att en fråga huruvida offentliggjord kritik kan få konsekvenser för omvärldens syn på företagen kunde vara viktig för att studera Övervakningspanelens legitimitet. Våra tankar var att om företagen ansåg att den offentliga kritiken påverkade omvärldens bild av företagen så borde det också vara av intresse att de inte fick någon offentlig kritik och därmed rättade sig efter Övervakningspanelens synpunkter. Om företagens svar i enkäten visar att omgivningens syn på företagen kan komma att påverkas av offentliggjord kritik indikerar detta att företagen borde lyssna på Övervakningspanelen. Svartalternativen på frågan var följande: *ja, i stor utsträckning; ja, i viss utsträckning; nej, inte alls och vet ej.*

5.7.2 Resultat

En klar majoritet av de företag som valde att fylla i vår enkät ansåg att Övervakningspanelens offentliga kritik får konsekvenser för omvärldens syn på företaget. 18 % av företagen ansåg att omvärldens syn påverkas i stor utsträckning och 74 % menade att bilden av företaget påverkas i viss utsträckning. Endast 8 % trodde att offentliggjord kritik från Övervakningspanelen inte skulle få några

konsekvenser för hur omvärlden ser på företaget. Inga av företagen i vår enkätundersökning valde att besvara frågan genom alternativet ”Vet ej”.

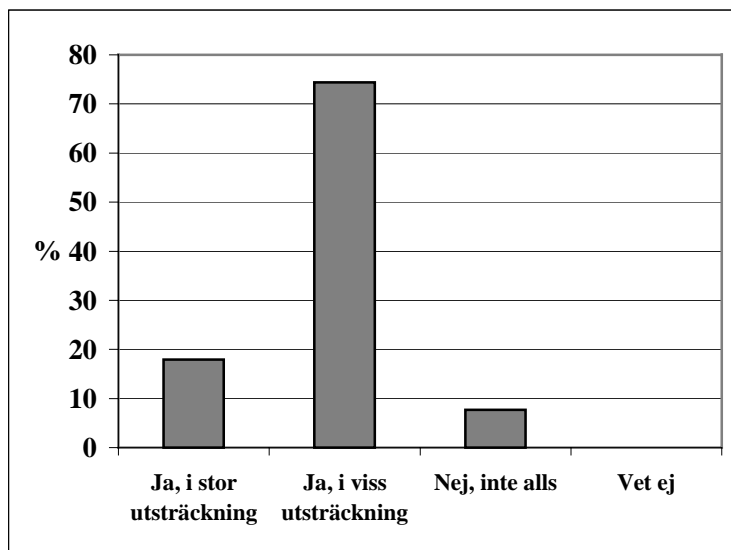

Diagram 6: Tror Ni att Övervakningspanelens offentliggjorda kritik får några konsekvenser för omvärldens syn på företaget?

På denna fråga hade få företag valt att lämna ytterligare kommentarer. De kommentarer som gavs var att den offentliggjorda kritikens konsekvenser för omvärldens syn av företaget till stor del beror på den relevans som kritiken har samt på den debatt som ett offentliggörande av kritik kan skapa.

5.8 Fråga 7

Vad anser Ni om Övervakningspanelens arbete?

5.8.1 Syfte med frågan

För att studera hur företagen såg på Övervakningspanelens roll och dess arbete, valde vi att ställa en övergripande fråga om företagens åsikter om Övervakningspanelen och dess arbete. Vi ville ge företagen en möjlighet att ge Övervakningspanelens arbete ett helhetsomdöme. De svarsalternativ som vi angav i vår enkät var: *bra; ganska bra; varken bra eller dåligt; ganska dåligt och dåligt*. Dessa svarsalternativ hoppades vi på ett bra sätt skulle spegla företagens inställning till Övervakningspanelen.

5.8.2 Resultat

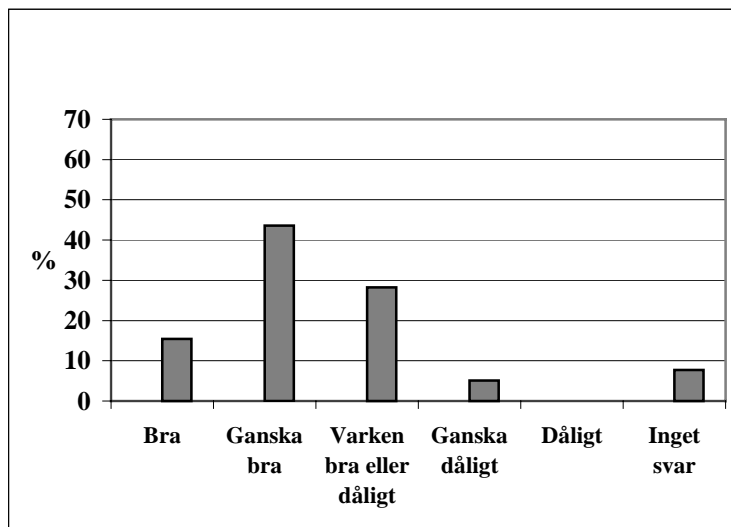

Diagram 7: Vad anser Ni om Övervakningspanelens arbete?

De flesta av de företag som deltog i vår enkätundersökning gav Övervakningspanelens arbete ett tämligen bra omdöme. 15 % av företagen ansåg att det arbete som Övervakningspanelen utför är att betrakta som bra. 44 % menade att Övervakningspanelens arbete är ganska bra, medan 28 % av företagen ansåg att arbetet varken är bra eller dåligt. Få företag gav Övervakningspanelens arbete ett lågt betyg. Inga av företagen ansåg att arbetet är dåligt, medan 5 % menade att Övervakningspanelens arbete är ganska dåligt. 8 % av företagen ansåg sig inte ha någon uppfattning eller undermåliga kunskaper om vad Övervakningspanelen har gjort och hade därför inte besvarat frågan.

Bland företagens kommentarer i frågan berörde flertalet oklarheter Övervakningspanelens arbetsprocess. Företagen ansåg exempelvis att Övervakningspanelen behandlar både stora och små frågor, varför relevansen i påpekandena ibland kan ifrågasättas.

”Många synpunkter är relevanta, men i vissa fall har panelen [Övervakningspanelen] och dess granskare synpunkter som saknar stöd i rekommendationer eller lagtext utan är deras personliga syn på ”hur det borde vara”.”

Ett företag påpekade att Övervakningspanelens granskning föregående år tog alltför lång tid, men gav dock ett visst hopp om en bättre framtid.

”Granskningen av 2002 års redovisningar låg tidsmässigt för sent. Det finns all anledning att tro att detta rättas till i år och att vi om ett år kan kryssa i rutan ”Bra”.”

5.9 Fråga 8

Övriga synpunkter.

5.9.1 Syfte med frågan

Sist i enkäten valde vi att formulera en öppen fråga där företagen fick möjlighet att lämna övriga synpunkter som de ansåg intressanta att delge oss. Eftersom vi i enkäten hade specifika frågor med svarsalternativ fanns det en risk att vi hade missat information som skulle kunna vara av intresse för vår undersökning. Därför ansåg vi det vara viktigt att ge företagen en möjlighet att själva belysa ytterligare åsikter som de hade om Övervakningspanelen. Vår förhoppning var att svaren på denna fråga skulle leda till att vi skulle få mer och djupare information som kunde användas i vår analys och för att uppfylla vårt syfte.

5.9.2 Resultat

Av de företag som valde att delta i vår enkätundersökning var det endast ett fåtal som gav övriga synpunkter. Vi har här enbart valt att belysa några av dessa kommentarer, då de övriga i flera fall enbart utgjorde ytterligare förtydligande av några av de svar som tidigare hade lämnats i enkäten.

Exempel på kommentarer som lämnades är:

”De [Övervakningspanelen] kan bli bättre i att kommunicera till bolaget och bolagets revisorer”.

”Svagheten med panelens [Övervakningspanelens] arbete är att de inte är så väl insatta i företagets verksamhet och har därför svårt att avgöra vad som är materiellt (viktigt) att upplysa om i en årsredovisning.”

”[...] Informationens relevans för aktiemarknaden måste också beaktas.”

6 Intervjuundersökningen

I det här kapitlet redovisar och behandlar vi resultatet av den intervju med Övervakningspanelen som vi har genomfört vid vår kvalitativa undersökning. Kapitlet inleds med en redogörelse av syftet med intervjun samt en presentation av intervjurespondenten.

6.1 Syfte med intervjun

Frågorna som vi ställde till Övervakningspanelen vid vår intervju (se bilaga 6) kretsade i huvudsak kring det resultat som vi har erhållit genom vår enkätundersökning. Vi ville här ge Övervakningspanelen en möjlighet att själv kommentera några av de åsikter som företagen framhållit i sina enkätsvar.

Några av de frågor vi ställde till Övervakningspanelen berörde dess roll som övervakningsorgan. Vi ville här veta varför Övervakningspanelen själv anser sig vara det rätta organet för ytterligare övervakning av företagens finansiella rapporter, utöver revisorernas granskning. Vi vill även veta hur Övervakningspanelen själv upplever det faktum att den inte har några egna sanktionsmöjligheter. Vidare önskade vi få svar på vilken påverkan Övervakningspanelen tror att dess offentliggjorda kritik har för företagets fortsatta upprättande av finansiella rapporter samt om den tror att företagen kommer att ta till sig kritik och synpunkter som ges. Syftet med dessa frågor var bland annat att studera om det finns några skillnader mellan hur företagen i vår enkätundersökning såg på Övervakningspanelen som övervakningsorgan och hur Övervakningspanelen ser på sig själv i samma roll.

6.2 Intervjurespondenten

Vid vår intervjuundersökning tog vi, som tidigare har beskrivits, per telefon och e-post kontakt med Övervakningspanelen. Som intervjurespondent blev vi då tilldelade Ulrika Lundström. Lundström är bolagsjurist på det kansli som är gemensamt för Akutgruppen, RR och Övervakningspanelen. Detta kansli är underordnat Föreningen för utvecklande av god redovisningssed. På kansliet är Lundström aktivt involverad i Övervakningspanelens arbete. Tidigare har hon bland annat

arbetat som kammarrättsassessor vid Kammarrätten i Stockholm samt tjänstgjort som sekreterare vid SOU 2003:71, den så kallade "IAS-utredningen".

Genom ovan förda beskrivning av Lundströms arbetsuppgifter och erfarenheter anser vi att hon har goda kunskaper i vårt uppsatsämne och därigenom har kunnat delge oss meningsfulla synpunkter och åsikter.

6.3 Sammanställning av intervjun

Lundström ansåg att det utöver revisorernas granskning finns ett vidare behov av övervakning av företagens finansiella rapporter. Detta behov har upptäckts även på Europnivå och åtgärder har därför vidtagits i syfte att främja intressenternas förtroende för den finansiella marknaden. En ökad tillsyn av efterlevnaden av redovisningsreglerna är ett bra sätt att återupprätta detta förtroende. Väsentligt är att den ytterligare tillsynen utförs av ett oberoende organ.

Lundström opponerade sig mot företagens påstående att en del av Övervakningspanelens synpunkter inte är relevanta, är missförstånd eller anses vara Övervakningspanelens eget tyckande. Hon menade istället att Övervakningspanelen och de personer som utför granskningen av de noterade företagens finansiella rapporter enbart letar efter avvikelser från lag eller annan författning samt från god redovisningssed för noterade företag. Att det skulle vara fråga om eget tyckande från Övervakningspanelen är alltså inte fallet. Lundström påpekade dessutom att till samtliga iakttagelser från Övervakningspanelen, både de som genom brevkorrespondens lämnas från Övervakningspanelens granskningsmän och de iakttagelser av mer allvarligt slag som slutligen leder till offentliggjord kritik, alltid lämnas hänvisningar till det regelverk som företaget genom sin redovisning anses ha brutit mot.

Angående några av företagens hävdanden att Övervakningspanelens synpunkter är alltför redovisningstekniska och att relevansen för aktiemarknaden inte alltid beaktas, påpekade Lundström att det framgår av RR:s rekommendation "RR 22 Utformning av finansiella rapporter" att ett företag måste upprätta sina finansiella rapporter på ett sådant sätt att de uppfyller kraven i samtliga RR:s rekommendationer. Även samtliga tillämpliga uttalanden från Akutgruppen måste beaktas. Utgångspunkten måste alltid vara att följa regelverket för att det inte ska uppstå brister i informationslämnandet till den finansiella marknaden. Skulle en sådan brist uppstå minskar inte bara jämförbarheten av de finansiella rapporterna, utan också intressenternas förtroende för kapitalmarknaden. Det är därför viktigt att Övervakningspanelens granskningsmän påpekar samtliga avvikelser som företaget

ifråga har gjort från tillämplig redovisningslagstiftning eller god redovisningssed. Lundström underströk dessutom att alla avvikelser som företagen har gjort från normeringen inte leder till vidare behandling av Övervakningspanelen. För att detta ska ske måste avvikelsen bedömas vara av väsentlig art.

Övervakningspanelen besitter inga egna sanktionsmöjligheter. Lundström menade likväl att företagen kommer att ta till sig Övervakningspanelens kritik och följa dess anvisningar. Hon trodde att det faktum att företagen för en öppen dialog med Övervakningspanelen samt att företagen känner till att ett företags avvikelser från redovisningsnormeringen kan leda till offentliggjord kritik är tillräckligt för att företagen ska ta till sig kritik och synpunkter. Lundström kommenterade vidare att CESR för tillfället arbetar med att utveckla en ny standard angående tillsynsorganens sanktionsmöjligheter och befogenheter, så framtiden kan komma att se något annorlunda ut.

7 Analys

Det här kapitlet består av en analys där vi kopplar resultaten från våra empiriska undersökningar till olika teoretiska perspektiv samt till egna tankar och reflektioner.

I vår problemdiskussion förde vi ett resonemang kring det ökade behovet av efterlevnadskontroll och tillsyn av företagens finansiella rapportering. Vi diskuterade tillsynens betydelse för att kontrollera att företagen följer tillämplig redovisningslagstiftning och god redovisningssed vid upprättandet av sina finansiella rapporter samt vilket organ som var bäst lämpat att sköta denna övervakning i Sverige. Med detta resonemang som grund genomförde vi vår undersökning, som syftade till att studera vad företag anser om det nyetablerade övervakningsorganet Övervakningspanelen. Genom att undersöka vad de noterade företagen på Stockholmsbörsens A-lista anser om Övervakningspanelens roll och arbete avsåg vi att utreda huruvida Övervakningspanelen ansågs vara legitim.

7.1 Utökat övervakningsbehov

7.1.1 Behovet av ytterligare övervakning av finansiella rapporter

Den första frågan som vi i vår enkätundersökning ställde till de noterade företagen på Stockholmsbörsens A-lista var om de ansåg att det finns ett ytterligare behov av övervakning av finansiella rapporter, utöver den granskning som revisorerna utför. Resultatet av denna fråga blev tydligt och klart, då hela 72 % av de svarande företagen ansåg att ett sådant behov finns. 72 % av de företag som besvarat vår enkät motsvarar 28 företag. Detta innebär därmed att även om vårt svarsbortfall inkluderas i undersökningen anser en majoritet av samtliga A-listade börsföretag att ytterligare övervakning av finansiella rapporter är erforderlig, eftersom 28 företag motsvarar 51 % av de totalt 55 företagen på Stockholmsbörsens A-lista.

En möjlig förklaring till att en så stor del av företagen har ståndpunkten att ytterligare övervakning av finansiella rapporter är nödvändig är troligtvis det ökade antalet företagsskandaler inom redovisningsområdet som på senare tid har uppmärksammats i media, vilket även kommenterats av ett företag i vår enkätundersökning. Vi anser att tidpunkten för undersökningen är en bidragande orsak till den höga andelen företag som var positiva till utökad övervakning. Företagen vill vara tillmötesgående i det allt mer kritiserade företagsklimatet. Hur ska de kunna rättfärdiga att det inte finns något ytterligare övervakningsbehov när det uppenbarligen inte räcker med enbart en revisorsgranskning för att motverka redovisningsskandaler? Vi är dock inte övertygade om att en fråga, liknande vår första enkätfråga, hade ställts för några år sedan skulle ha inneburit att företagen hade varit lika positivt inställda till en utökad tillsyn av deras finansiella rapporter. Det är trots allt ett intrång hos företagen att ännu en granskning av deras rapporter görs, då de i de flesta fall redan har erhållit en ren revisionsberättelse av sin revisor. Vi menar alltså att ett övervakningsorgan är något som ligger rätt i tiden.

Företag med en positiv inställning till utökad tillsyn av finansiella rapporter kommenterade i vår enkätundersökning bland annat att ett fristående organ bättre kan göra en oberoende och enhetlig bedömning av företagens finansiella rapporter. Detta är viktigt då förtroendet för börsföretagens rapporter bör återupprättas. Dessa kommentarer stämmer också mycket väl överens med de svar som vi erhöll vid vår intervju med Övervakningspanelen. Här framhöll Lundström att en utökad tillsyn av efterlevnaden av redovisningsnormerna är en väsentlig del i arbetet för att främja intressenternas förtroende för den finansiella marknaden. Viktigt är då att denna tillsyn sköts av ett oberoende organ och inte enbart av revisorerna. Bland företagens kommentarer i vår enkätundersökning framhävde positiva företag att ytterligare granskning även innebär ett flertal andra positiva effekter. Exempelvis blir kvaliteten på de finansiella rapporterna i allmänhet högre och det blir svårare för företagen att göra avvikelser från redovisningsnormerna. Dessa påståenden är även i linje med teorin, som hävdar att normer och system som inte övervakas vanligtvis får efterlevnadsproblem.

Bland de svarande företagen var det ändå 26 %, vilket motsvarar tio företag, som ansåg att det inte finns något ytterligare behov av övervakning av de finansiella rapporterna. Här pekade samtliga kommentarer på revisorns roll vid en utökad övervakning. Ett nytt övervakningsorgan övervakar snarare revisorns arbete än hur väl företagen följer regelverket och därmed ifrågasätts revisorns kompetens. Denna diskussion kan jämföras med några av de inlägg i den debatt som föranledde RR:s bildande. I denna motsatte sig exempelvis Feinstein att fler representanter än revisorerna skulle delta i redovisningsnormeringen. Han ansåg att detta ifrågasatte revisorernas kompetens. I vår enkätundersökning kommenterade vidare de företag som ställde sig negativa till en utökad övervakning, att

om revisorerna brister i sin granskning av företagens finansiella rapporter är det dessa som bör kontaktas och inte företagen. Vi anser att det finns en viss substans i dessa kommentarer, men att det trots allt är företagen som upprättar de finansiella rapporterna och därmed bär det yttersta ansvaret för dessa.

Oavsett vilken åsikt företagen har i frågan om ytterligare övervakning så måste de ändå acceptera att tillsynsorgan har instiftats på anmodan av EU. Eftersom en så pass stor andel av företagen i vår enkätundersökning var positiva till en utökad övervakning av finansiella rapporter anser vi att det ur denna synvinkel finns en stor potential att skapa ett övervakningsorgan som kan anses vara legitimt hos företagen.

7.1.2 Övervakningspanelen som övervakningsorgan

Av enkätundersökningen framkom att en klar majoritet av de svarande företagen var positivt inställda till ytterligare övervakning av företagens finansiella rapporter. Enkätsvaren pekade dock på att det inte alls var lika självklart att det är just Övervakningspanelen som bör sköta denna övervakning och 59 % av de svarande företagen ansåg att Övervakningspanelen är det rätta organet att sköta den. Vissa företag ansåg bland annat att övervakningen lika gärna kan skötas av andra organ i Sverige, exempelvis FI.

Hela 18 % av de svarande företagen, vilket motsvarar sju stycken, valde att inte lämna något svar på denna vår andra enkätfråga, vilket är en tämligen hög procentsats. 13 %-enheter av dessa var dock sådana företag som på den föregående frågan angav att det inte behövdes någon ytterligare övervakning av finansiella rapporter. Många företag kommenterade att om det inte behövs någon utökad övervakning, behövs inte heller något nytt övervakningsorgan. Revisorernas granskning är fullt tillräcklig.

Vid en jämförelse mellan de företag som var positiva till en utökad övervakning av finansiella rapporter och de som var positiva till att det var Övervakningspanelen som skulle sköta denna övervakning, framkom det att 56 % av företagen svarat ja på båda frågorna. Detta innebär att alla företag som anser att ytterligare övervakning behövs, inte nödvändigtvis anser att det är Övervakningspanelen som bör utföra denna. Vi tror att en bidragande orsak till denna åsikt är att företagen inte ser Övervakningspanelen som ett fristående organ, vilket kommenterats av några företag vid vår första enkätfråga som önskvärt. Övervakningspanelen ska bland annat granska att RR:s rekommendationer efterföljs i företagens finansiella rapporter. Samtidigt lyder både Övervakningspanelen och RR under Föreningen för utvecklande av god redovisningssed. Dessutom sitter två av Övervaknings-

panelens granskningsmän med som ledamöter i RR. Det finns alltså anledning för företagen att tvivla på Övervakningspanelens oberoende på grund av dess nära samarbete med det organ som ger ut redovisningsrekommendationerna. En grund till att många företag anser att det bör vara ett fristående organ som ska utföra granskningen av finansiella rapporter kan vara den i Sverige, och i resten av västvärlden, djupt rotade maktfördelningsläran. Denna innebär bland annat att den lagstiftande och den dömande makten ska vara två från varandra skilda organ. Åtskillnaden är något som i detta fall kan ifrågasättas. Förhållandet är dock något som inom en snar framtid till viss del kommer att förändras. IFRS kommer år 2005 att bli tvingande vid upprättandet av finansiella rapporter för noterade företag på koncernnivå inom EU, vilket i Sverige kommer att innebära att avståndet ökar mellan Övervakningspanelen och de som upprättar redovisningsnormeringen. Detta faktum skulle också kunna leda till en högre acceptans bland företagen för Övervakningspanelens arbete.

Vi ska dock inte glömma bort att majoriteten, om än inte så stor, av de företag som besvarat vår enkät trots allt anser att Övervakningspanelen är det rätta organet att utföra den utökade tillsynen av företagens finansiella rapporter i Sverige. Resultatet tyder på att Övervakningspanelen har visst stöd i sitt arbete och ges därmed viss legitimitet.

7.2 Övervakningspanelens synpunkter

7.2.1 Synpunkternas relevans

En av grundstenarna i legitimitetsteorin är att en organisation under alla omständigheter ska ha stöd för sitt handlande i de normer och regler som finns i dess sociala sfär. Enligt Lundström garderar sig Övervakningspanelen mot en brist härvidlag genom att, till alla synpunkter som lämnas till företag, ange en hänvisning till den tillämpliga lag eller författning eller till god redovisningssed för aktieföretag som företaget ifråga anses ha brutit mot. Företagen som svarade på vår enkät verkar dock vara av en annan uppfattning, då endast 5 % av de svarande företagen, vilket motsvarar två stycken, bedömde Övervakningspanelens åsikter som relevanta till sin helhet. Dessutom ansåg ett flertal företag att Övervakningspanelens synpunkter var granskningsmännens eget tyckande. Vissa företag menade även att synpunkterna enbart rörde formaliteter eller missförstånd. En anledning till att problem med olika uppfattningar uppstår kan vara att granskningsmännen, i sin korrespondens med företagen, inte tillräckligt tydligt markerar och åskådliggör vilken redovisningsnormering som ligger till grund för deras

eventuella synpunkter. Problemet som de olika uppfattningarna visar på kan alltså vara att den sociala sfären inte har samma uppfattning som Övervakningspanelen om vilka normer och regler som ska användas och att det därmed inte finns något socialt kontrakt mellan de två parterna. Detta indikerar i så fall på en tämligen svag legitimitet.

Total avsaknad av legitimitet för Övervakningspanelen verkar dock inte föreligga, då inget av de företag som deltog i vår enkätundersökning ansåg att Övervakningspanelens synpunkter helt saknar relevans. Det sociala kontraktet torde därmed till viss del finnas mellan Övervakningspanelen och dess sociala sfär.

Lundström hävdade bestämt att de synpunkter och den kritik som Övervakningspanelen lämnar till företagen aldrig är eget tyckande. Vi anser dock att det finns anledning att ifrågasätta detta påstående och syftar då på det röstningsförfarande som sker i Övervakningspanelen inför beslutet om ett företag ska erhålla offentlig kritik eller inte. När sådana beslut fattas är det enligt Övervakningspanelens arbetsordning majoriteten av ledamöternas åsikter som till slut blir gällande. Om det blir oavgjort är det ordföranden som har den avgörande rösten. Vi ställer oss frågande till om det då inte till viss del handlar om eget tyckande om hur tolkningen av redovisningsnormeringen bör ske. Om inte Övervakningspanelen enhälligt kan besluta i en fråga och komma överens om hur tolkningen av redovisningsnormeringen ska se ut, vad är det då som säger att det är företaget som har gjort den felaktiga bedömningen av hur normeringen bör tolkas och hur redovisningen ska se ut i de finansiella rapporterna?

Nyckeltermen för de företag som har svarat på vår enkät verkar vara *relevans* för huruvida de tar Övervakningspanelens synpunkter i beaktande. Samtliga av de kommentarer som företagen lämnade till enkätfrågan huruvida hänsyn tas till synpunkter som erhålls av Övervakningspanelen rörde synpunkternas relevans. Både bland de företag som uppgav att hänsyn tas till synpunkterna i sin helhet och de som uppgav att de i stor utsträckning tar hänsyn till lämnade synpunkter förekom åsikten att det bara är de relevanta synpunkterna som påverkar det fortsatta upprättandet av de finansiella rapporterna. Vi tror att det faktum att kommentarer av detta slag ges av företagen tyder på att de har upplevt att de någon gång har fått irrelevanta synpunkter från Övervakningspanelen och därmed valde att inte följa dem. Att det vidare var en vanlig kommentar pekar på att det är en gängse uppfattning hos företagen att Övervakningspanelens synpunkter inte alltid är väsentliga och acceptabla.

Med anledning av att företagen uppgav att hänsyn endast tas till de synpunkter från Övervakningspanelen som företagen själva anser vara relevanta ges en viss antydning till att företagets auktoritetsaccept för Övervakningspanelen är svag eller

helt saknas. Det är dock inte möjligt att dra alltför långtgående slutsatser utifrån detta påstående, eftersom samtliga företag har individuella åsikter och uppfattningar om Övervakningspanelen och dess arbete. Inom vår respondentgrupp kan det finnas ett antal aktivt accepterande som öppet stödjer Övervakningspanelen i ord och handling och fördömer dem som inte lyder de order som ges. Däremot är det svårare att se om några passiva accepter finns, då dessa kännetecknas av likgiltighet till order som ges till dem. Den sista gruppen inom teorin om auktoritetsaccept är icke-accepterna, som öppet väljer att inte följa de order som de får. Av respondenterna i vår enkätundersökning torde inga företag tillhöra denna sistnämnda grupp, då inget företag har påstått sig inte alls ta hänsyn till de synpunkter som Övervakningspanelen lämnar till dem. En faktor som dock tyder på att auktoritetsaccept saknas mellan företagen och Övervakningspanelen, är att det i förhållandet finns ett visst mått av självständig prövning av de synpunkter som erhålls. Auktoritetsaccept kräver att ingen prövning av orderns riktighet görs innan den accepteras.

7.2.2 Samband mellan synpunkternas relevans och företagens beaktande

Den korstabell (tabell 2) som vi har sammanställt mellan svaren på enkätfrågorna tre och fyra, har som syfte att redogöra för sambandet mellan om Övervakningspanelens åsikter anses vara relevanta och huruvida företagen skulle ta hänsyn till erhållna synpunkter vid det fortsatta upprättandet av finansiella rapporter. Denna korstabell visar tydliga tecken på att det finns ett samband mellan svaren på de två frågorna, vilket vi också anser vara naturligt. Menar ett företag att de synpunkter som ges är relevanta, så blir en rimlig följd att synpunkterna också fortsättningsvis beaktas vid upprättandet av de finansiella rapporterna. Av de företag som ansåg att synpunkterna är väsentliga till mindre del var det endast två företag som påstod sig ta hänsyn till synpunkterna i sin helhet. De allra flesta menade att de i större eller mindre utsträckning rättar sig efter Övervakningspanelens synpunkter. Bland de företag som ansåg att synpunkterna är relevanta till större del uppgav samtliga utom ett att de helt eller i stor utsträckning tar hänsyn till synpunkterna vid det fortsatta upprättandet av sina finansiella rapporter. Resultatet visar att tendensen är att företagen i större utsträckning tar hänsyn till de synpunkter som har erhållits ju mer relevanta de anser synpunkterna vara. Vi påstår dock att legitimiteten för Övervakningspanelen är något lägre än auktoritetsaccepten för densamma, eftersom fler företag uppgav att de tar hänsyn till synpunkterna från Övervakningspanelen i sin helhet än som ansåg synpunkterna vara relevanta i sin helhet. Denna slutsats är dock lite riskabel att dra, eftersom många av de företag som i vår enkät svarat att de tar hänsyn till synpunkterna i sin helhet och de företag som besvarat samma fråga med i stor utsträckning har kommenterat enkätfrågan med att det

endast är de relevanta synpunkterna som åsyftas. Alltså kan vissa företag som egentligen har samma åsikt ändå ha kryssat i olika svarsalternativ på denna fråga.

I korstabellen fann vi ett företag som utmärkte sig från de övriga. Detta upp gav att det tog hänsyn till Övervakningspanelens synpunkter i sin helhet, men ansåg sig inte kunna avgöra ifall synpunkterna var relevanta, vilket det därför inte hade lämnat något svar på. Företaget skiljer sig därmed från övriga företag, som upp gav att de enbart rättar sig efter synpunkter som är relevanta, och är ett tydligt exempel på ett företag som verkar ge Övervakningspanelens arbete fullständig auktoritetsaccept.

7.3 Sanktioner

Sanktionsmöjligheter är enligt teorin en av grundstenarna för att normer och regler inte ska få efterlevnadsproblem. Sanktioner kan också vara en möjlighet för en organisation att uppnå auktoritetsaccept från den sociala sfären. Övervakningspanelen anser sig själv inte ha några sanktionsmöjligheter gentemot de företag som den granskar. Lundström påstod dock att det faktum att företagen för en dialog med Övervakningspanelen och att de känner till att en avvikelse från redovisningsnormeringen kan leda till offentliggjord kritik räcker för att företagen ska ta till sig dess kritik och synpunkter.

Företagen upp gav att de i förhållandevis stor omfattning väljer att följa de synpunkter som ges av Övervakningspanelen. Vi menar därför att detta tyder på att offentliggörande av kritik av företagen ses som en sanktion, som dessutom är stark till sin karaktär. Vi anser alltså att ett offentliggörande av kritik kan ses som en sanktion för att få företagen att följa de normer som finns, vilket enligt legitimitetsteorin innebär en bestraffning av organisationens sociala sfär.

Östman anser att normer som vid avvikelse inte leder till en sanktion av något slag tenderar att leda till att företagen inte bryr sig om att följa normerna. Majoriteten av företagen i vår enkätundersökning verkar vara av samma uppfattning, då många företag ansåg att det är befogat att Övervakningspanelen ska kunna offentliggöra sin kritik och sina synpunkter. Några av företagen hade även kommenterat att Övervakningspanelen blir uddlös och inte får någon genomslagskraft bland företagen om inte offentliggöranden av kritik sker. Vissa av företagen i vår enkätundersökning som inte förespråkade offentliggörande av kritik menade att väsentliga problem istället kan lyftas fram anonymt för debatt. Det är även viktigt att Övervakningspanelen inte anträder det polisiära spåret. I samma linje ligger en annan kommentar där ett företag påpekade att offentlig-

göranden är bra, men att en diskussion mellan företaget och Övervakningspanelen först måste ha skett. Övervakningspanelens roll kan utifrån ovan förda diskussion anses vara något oklar. Vårt resultat tyder dock på att Övervakningspanelen har ett tämligen starkt stöd för sina handlingar att offentliggöra kritik, då 69 % av företagen som besvarat vår enkät ansåg offentliggörandet av kritik vara befogat.

Ännu ett tecken på att den kritik som offentliggörs av Övervakningspanelen anses vara en stark sanktion mot företaget anser vi vara att de svarande företagen till stor andel, 92 %, upplever och i någon utsträckning tror att offentliggörandet av kritik påverkar omgivningens uppfattning om företaget. Även om vi inte uttryckligen i vår enkätfråga skrev att den påverkan som offentliggjord kritik har på omvärlden skulle vara negativ, tors vi ändå dra slutsatsen att de flesta företagen som besvarat frågan avsåg detta. Företagen som ansåg att offentlig kritik påverkar omgivningens bild av företaget borde därför vara benägna att i så stor grad som möjligt vilja följa och rätta sig efter de synpunkter som de får av Övervakningspanelen. Detta för att undvika att själva utsättas för offentlig kritik. Företagen vill inte riskera en attitydförändring hos omgivningen mot dem. Utifrån de svar som vi erhållit i vår enkätundersökning har vi insett att om företagets allmänna åsikt är att Övervakningspanelens synpunkter brukar vara relevanta är det möjligt att företagen tar hänsyn även till synpunkter som de egentligen inte anser sig vara befogade att få i det fortsatta upprättandet av de finansiella rapporterna. Företagen rättar sig efter synpunkterna för att slippa oron för att offentligt bli kritiserade för sin redovisning. Med utgångspunkt från detta resonemang torde Övervakningspanelen ha en stark ställning i sin sociala sfär och till följd därav även ur detta perspektiv en, mer eller mindre, stark legitimitet för sitt arbete.

Åsikten om betydelsen av Övervakningspanelens offentliggjorda kritik för den sociala sfären delas dock inte av alla företag som deltog i vår enkätundersökning. 8 % av företagen, vilket motsvarar tre företag, ansåg att offentliggjord kritik inte skulle påverka omvärldens syn på företaget. Dessa företag tror vi kan tänka sig att bortse från Övervakningspanelens kritik och synpunkter, under förutsättning att det inte föranleder mer än just offentlig kritik. Vi tror att dessa företag inte ser kritiken som någon sanktion utan enbart som synpunkter som de eventuellt kan ta i beaktande vid det fortsatta upprättande av de finansiella rapporterna. Återigen stödjer vi oss på Östman, som menar att företagen enbart ser till sitt eget bästa om inga sanktioner finns för att avvika från normer.

Eftersom Övervakningspanelen är ett förhållandevis nytt organ kan vi inte med säkerhet veta vad börsernas och andra marknadsplatsers ställningstagande är till den offentliggjorda kritiken. Vi har ännu inte sett att Stockholmsbörsen riktat någon sanktion mot de företag som hittills har fått offentlig kritik av Övervakningspanelen. Detta är något som vi anser hade varit önskvärt, eftersom det i

förlängningen kan minska legitimiteten för Övervakningspanelens arbete ifall inte Stockholmsbörsen utfärdar några sanktioner. Vi tror att det är nödvändigt att företagen måste känna oro för att förlora sitt förtroende bland intressenterna, samt att eventuellt vite kan bli aktuellt, för att de ska ta till sig synpunkter och kritik från Övervakningspanelen. Därför anser vi exempelvis att kritiken från Övervakningspanelen måste knytas till Stockholmsbörsens disciplinnämnd som utdömer sanktioner till företag som har avvikit från redovisningsnormeringen och därmed brutit mot börsens noteringsavtal.

Som vi tidigare har redogjort för i kapitel tre har Stockholmsbörsen hittills inte varit så aktiv med att utfärda några sanktioner för de företag som den har upptäckt brutit mot redovisningsnormeringen. Anledningen till detta är att de avvikelser som har uppdagats inte anses ha varit av kurspåverkande art och därför inte är väsentliga. Övervakningspanelens främsta syfte är att skydda investerarna samt att upprätthålla allmänhetens förtroende för aktiemarknaden. Vid vår intervju med Övervakningspanelen menade Lundström att utgångspunkten för att uppfylla detta syfte är att företagen vid upprättandet av sina finansiella rapporter uppfyller all tillämplig redovisningsnormering. Hon menade vidare att varje avvikelse från regelverket därför bör påtalas för företaget, men att enbart avvikelser av väsentlig art leder till offentlig kritik från Övervakningspanelen. Åsikterna går alltså här något isär. I de sju fall som Övervakningspanelen hittills har gett offentlig kritik har vi inte i något fall funnit att Stockholmsbörsen har utfärdat någon sanktion till företagen. Övervakningspanelens åsikt om vad som anses väsentligt stämmer därmed inte överens med Stockholmsbörsens bedömning av väsentlighet, vilket vi anser vara en nödvändighet för att skapa legitimitet bland företagen.

Under de första åren Övervakningspanelen arbetar tror vi att företagen lyssnar mer och tar till sig eventuella synpunkter och kritik, eftersom företagen inte med säkerhet vet vilka effekterna av att inte följa organets anvisningar blir. Märker företagen att det inte blir några effekter av att inte rätta sig efter Övervakningspanelen anser vi det finnas en risk att dess legitimitet kommer att minska med tiden. Vi anser här att paralleller kan dras till det bristande förtroendet för och den livliga debatten om efterlevnaden av FAR:s redovisningsrekommendationer på 1980-talet. Här föranledde påtryckningar från omgivningen och bristande legitimitet ett bildande av RR. Vi tror att Övervakningspanelen behöver större sanktionsmöjligheter, exempelvis möjlighet att utdöma vite parallellt med den offentliga kritiken, för att den i det längre perspektivet ska kunna uppfattas som legitim. Alternativet är, som vi tidigare har nämnt, ett bättre samarbete med Stockholmsbörsens disciplinnämnd.

Idag anser vi att Övervakningspanelen trots allt har viss legitimitet i sitt arbete och sin roll som övervakare av företagens finansiella rapporter, då trots allt många

företag anser att offentliggjord kritik från Övervakningspanelen kan få betydelse för omgivningens syn på företaget. Skulle det dock vara så att företagen märker att den offentliga kritiken inte leder till några effekter tror vi att detta kan påverka Övervakningspanelens legitimitet negativt.

7.4 Samband och mönster i företagens åsikter

7.4.1 Branschtillhörighet

I undersökningar av den art som vi har genomfört kan det förekomma att olika branscher har olika syn på och åsikter om ett visst fenomen. För att undersöka om så är fallet i vår undersökning har vi branschvis summerat de svar vi har fått i vår enkätundersökning (se bilaga 5). Vi ville studera om någon branschs svar utmärkte sig från mängden bland de svar som vi har erhållit.

De resultat som ovanstående beskrivna branschundersökning har resulterat i tyder inte på att några slutsatser kan dras om att någon bransch som finns representerad på Stockholmsbörsens A-lista är mer positiv eller negativ till Övervakningspanelens roll och arbete än övriga branscher. Vi har därmed inte, utifrån de enkät-svar som vi har fått, kunnat se någon antydning till några konkreta samband mellan branschtillhörighet och enkätsvar. Svaren från vår enkät tenderar att vara tämligen jämnt fördelade mellan frågornas olika svarsalternativ och mellan branscherna. Detta innebär att företagens branschtillhörighet inte ger någon förklaring till variationer bland företagens åsikter.

En parameter som försvårar möjligheten att se några skillnader mellan branschernas åsikter är att vissa branscher endast omfattar ett mindre antal företag eller att vi i något fall enbart har erhållit svar från ett fåtal av en branschs företag. Om exempelvis industribranschen studeras tillhör en betydande del av företagen som är noterade på Stockholmsbörsens A-lista denna bransch. Ett svarsbortfall från denna bransch riskerar inte att ge lika stort utslag som ett svarsbortfall i en bransch med få företag. Det är dessutom lättare att se konkreta skillnader i företagens åsikter i en bransch som innefattar många företag.

Att vi inte har funnit något samband mellan företagens branschtillhörighet och deras åsikter tror vi beror på att området vi har studerat påverkar samtliga branscher på samma vis. Alla företag måste upprätta finansiella rapporter utifrån samma redovisningsnormering och alla företag blir granskade på ett likvärdigt sätt.

7.4.2 Företag som har fått offentlig kritik från Övervakningspanelen

Vi har även undersökt om det finns någon skillnad mellan svaren som de företag som har fått offentlig kritik från Övervakningspanelen har gett och övriga företags svar. Exempelvis har vi studerat om dessa företag har varit mer kritiska än andra företag i sina enkätsvar och kommentarer.

Inte heller i detta fall har vi kunnat konstatera något samband med enkätsvaren, vilket alltså innebär att inte heller företag som har fått offentliggjord kritik kan ge någon förklaring till variationer mellan olika företags enkätsvar och kommentarer. Svaren är tämligen jämnt fördelade mellan svarsalternativen i vår enkät och de kommentarer som har getts av dessa företag skiljer sig inte från de kommentarer som vi har fått från övriga företag. Att företag som tidigare har erhållit offentliggjord kritik skulle ha en mer kritisk ställning till Övervakningspanelens roll och arbete är därmed inget som kan påvisas i vår undersökning.

7.5 Förslag till förbättringar för Övervakningspanelen

De flesta företag verkar stötta Övervakningspanelen i dess arbete, vilket vi tolkar som att den har legitimitet. Majoriteten av företagen lyssnar på och kommunicerar med Övervakningspanelen för att komma fram till hur de finansiella rapporterna bör utformas. Vi tycker dock att det är viktigt att Övervakningspanelen inte nöjer sig med att den har stöd av majoriteten av företagen i sitt arbete, utan vi tror att det finns potential för den att skapa en ännu högre legitimitet bland företagen. Det som då krävs är bland annat uppföljning av det utförda arbetet. Förutom att studera vilka förändringar som från år till år har skett i företagens finansiella rapporter kan den exempelvis utföra undersökningar bland företagen för att få viktiga åsikter om sitt arbete. Ju bättre Övervakningspanelens samarbete är med företagen, desto högre legitimitet tror vi att Övervakningspanelen kommer att erhålla.

Få företag har vid vår enkätfråga, där företagen ombads ge Övervakningspanelens arbete ett helhetsomdöme, gett den ett dåligt omdöme. Endast 5 % av företagen, vilket motsvarar två stycken, var av denna åsikt. Att dessa företag gav Övervakningspanelens arbete ett så svagt omdöme kan eventuellt förklaras med hjälp av några av de kommentarer som vi via vår enkät har fått. Exempel på sådana kommentarer var att kommunikationen mellan företaget, revisorerna och Övervakningspanelen fungerar dåligt och att Övervakningspanelen inte är tillräckligt insatt i företagens verksamheter och därför inte kan avgöra vad som är relevant att granska. Vi tror att det har bildats en legitimitetsklyfta där företagen inte har

samma förväntningar på Övervakningspanelen som den själv har. För att överbygga denna klyfta tror vi att det behövs legitimerade aktiviteter, främst av kommunikativ art. Exempel på sådana aktiviteter kan vara att mer information bör nå ut till företagen om varför Övervakningspanelen finns och vilken funktion dess arbete har eller att en undersökning genomförs av Övervakningspanelen där företagen får svara på några frågor av samma karaktär som de vi ställde i vår enkätundersökning. En bättre kommunikation mellan Övervakningspanelen och dess sociala sfär är nödvändig för att uppnå en högre legitimitet. Övervakningspanelen kan genom ökad information försöka förändra den sociala sfärens förväntningar på arbetet som utförs. Vidare kan förändringar som är nödvändiga i dess arbetssätt upptäckas och Övervakningspanelen kan informera den sociala sfären om dessa.

Ett problem som Övervakningspanelen i dagsläget verkar ha är att arbetsprocessen är för långsam. Ett företag kommenterade Övervakningspanelens arbete genom att påpeka att granskningarna av de finansiella rapporterna för räkenskapsåret 2002 tog för lång tid att färdigställa. Problemet som här kan identifieras är ännu ett exempel på att förväntningarna på Övervakningspanelen är andra än de som den klarar av att leverera. Det företag som hade skrivit kommentaren ifråga tror dock på en snabbare behandling av de finansiella rapporterna redan i år, vilket tyder på att det trots allt hoppas och tror på en ljusare framtid och att därmed kunna ge sitt stöd till Övervakningspanelen och dess arbete.

7.6 Summering

Viktigt att komma ihåg vid en undersökning som syftar till att studera en organisations legitimitet är att dess sociala sfär aldrig är en homogen grupp, då den sociala sfären består av ett flertal olika intressentgrupper. Detta innebär att bara för att en intressentgrupp anser en organisations arbete vara bra eller dåligt innebär detta inte nödvändigtvis att samtliga andra intressentgrupper är av samma åsikt. Vidare är det inte heller säkert att en intressentgrupp alltid är en homogen grupp. Vi har i vår undersökning av Övervakningspanelens roll och arbete enbart studerat företag, som är en av organisationens intressentgrupper. Alla företag har olika förutsättningar vid besvarandet av vår enkät, vilket innebär att svaren är olika väl grundade. Några företag kan exempelvis tidigare ha haft mycket kontakt med Övervakningspanelen och därigenom införskaffat sig mer och djupare kunskap om dess arbete än det genomsnittliga företaget.

Det är viktigt att Övervakningspanelen har stöd i sin uppgift från den sociala sfären den befinner sig i och att den sociala sfären ser Övervakningspanelens

handlande som rättmätigt och legitimt. Brister detta kan det resultera i att företagen alltmer tar avstånd från Övervakningspanelen och upphäver det sociala kontrakt som existerar mellan parterna. I förlängningen innebär detta att Övervakningspanelen inte kan fortsätta med sitt arbete. Av företagen som deltog i vår enkätundersökning gav 59 %, vilket motsvarar 23 företag, Övervakningspanelens arbete helhetsomdömet att den gjorde ett bra eller ganska bra arbete. Vårt resultat tyder alltså på att Övervakningspanelens arbete är tämligen accepterat av företagen, men att de flesta företag anser att arbetet går att förbättra på olika sätt. Sett ur ett legitimitetsperspektiv tyder resultaten på att Övervakningspanelen till viss del har stöd och legitimitet, dock inte fullt ut. En förutsättning för denna legitimitet är att de företag som är noterade på Stockholmsbörsens A-lista och som har besvarat vår enkät är representativa för hela intressentgruppen.

Övervakningspanelen är fortfarande ett tämligen nytt fenomen. När en ny organisation kommer in i en social sfär och försöker finna sin plats finns det ofta delar av sfären som har åsikter om att organisationen inte behövs eller inte är lämplig för sin tilltänkta uppgift. De anser istället att allt redan tidigare fungerade. I vår undersökning kan vi finna vissa sådana antydningar, exempelvis bland de företag som ansåg att revisorernas granskning av de finansiella rapporterna var fullt tillräcklig. Ofta förbättras dock förhållandet mellan organisationer och dess sociala sfär när tiden går, eftersom de olika aktörerna hittar sina roller, arbetssätt och förhållningssätt till varandra. Vi tror att så kommer att bli fallet också för Övervakningspanelen och att organisationens legitimitet med tiden därmed kommer att förbättras.

8 Slutsatser

Detta avslutande kapitel tar upp de slutsatser vi kan dra utifrån vår analys. Dessa kopplas till vårt syfte. Slutligen ger vi förslag till vidare forskning inom området.

8.1 Summering av undersökningen

Syftet med vår uppsats är att studera vad noterade företag anser om Övervakningspanelens roll och arbete samt dess uppgift att övervaka att tillämplig redovisningslagstiftning och god redovisningssed efterlevs i företagens finansiella rapporter. Utifrån detta försöker vi dra slutsatser om huruvida Övervakningspanelen kan anses ha legitimitet i sitt arbete. För att uppnå vårt syfte genomförde vi en enkätundersökning med företagen som är noterade på Stockholmsbörsens A-lista. Vi erhöll en svarsfrekvens på 72,7 %, vilket leder till att vi anser oss i detta kapitel kunna dra trovärdiga och väl underbyggda slutsatser.

Som företagsvärlden ser ut idag, med ett flertal uppdagade redovisningsskandaler inte alltför långt tillbaka i tiden, finns det ett stort behov av övervakning av företags finansiella rapporter, förutom den granskning som revisorerna utför. Detta är något som har upptäckts på Europeanivå, varför åtgärder vidtagits för att återupprätta intressenternas förtroende för kapitalmarknaden. Problemet har även uppmärksamats av företagen i vår enkätundersökning, som visat att företagen är positiva till en utökad övervakning av företagens finansiella rapporter. Utgångsläget för om Övervakningspanelen ska kunna erhålla legitimitet från företagen är därmed tämligen gynnsamt.

8.2 Övervakningspanelens legitimitet

Legitimitetsteorin innebär att en organisation, för att den ska kunna anses ha legitimitet i sitt handlande, alltid ska ha stöd i befintliga lagar och regler som finns i den sociala sfär där organisationen är verksam. På denna punkt anser vi att Övervakningspanelen kan brista något i sin legitimitet i och med att diskussion om huruvida ett företag bör få synpunkter på sitt redovisningssätt avgörs genom röstning. Om röstning krävs för ett avgörande huruvida någon lag eller regel har

brutits mot, är det diskutabelt om stöd för handlandet verkligen finns. Vidare måste ett legitimt handlande anses vara rättmätigt hos den sociala sfären. Detta syftar till att legitimitet är något som organisationens sociala sfär tilldelar organisationen genom att godkänna och acceptera det arbete som den utför. Saknas legitimitet för en organisation är detta ofta lättare att upptäcka än om legitimitet finns, eftersom illegitimt arbete brukar medföra kommentarer och attacker från den sociala sfären.

Övervakningspanelen är en nybildad organisation och befinner sig fortfarande i en utvecklingsfas där verksamheten och arbetsmetoderna förmodligen ännu inte har hunnit bli fullständigt inarbetade och effektiva. Resultatet från vår enkätundersökning visar att Övervakningspanelen och det arbete som den utför, i de allra flesta avseenden har någon form av stöd från majoriteten av företagen och därför, till större eller mindre del, kan anses vara legitima. En bidragande orsak till att Övervakningspanelen inte har full legitimitet tror vi är det faktum att organet inte är fristående från RR, som tar fram redovisningsrekommendationerna i Sverige. Ur denna synvinkel bedömer vi dock att legitimiteten kan komma att öka efter att IFRS införs år 2005 inom EU.

Den legitimitet som Övervakningspanelen har är alltså inte så stark att den inte kan förbättras. Den del av verksamheten som Övervakningspanelen framförallt bör arbeta med är att bättre nå ut till företagen med information om varför de synpunkter som ges på företagens finansiella rapporter är relevanta. Detta då den, utan konkurrens, vanligaste kommentaren från företagen i vår undersökning rörde den irrelevans som ansågs finnas i de synpunkter som Övervakningspanelen ger. Det faktum att företagen inte ansåg att den kritik och de synpunkter som erhålls är fullständigt relevant och att de ansåg att den inte heller alltid bör offentliggöras, innebär att Övervakningspanelens legitimitet försämras. Vi menar att en förbättring av kommunikationen mellan företagen och Övervakningspanelen bör kunna öka dess legitimitet, liksom att dess arbetsmetoder bör kunna effektiviseras.

För att Övervakningspanelens legitimitet ska kunna höjas bör dessutom organet i det långa perspektivet utöka sina sanktionsmöjligheter, exempelvis genom att kunna utdöma vite till företag som i sina finansiella rapporter inte har tagit hänsyn till synpunkter som tidigare erhållits. Ett alternativ är att kritiken som ges knyts till Stockholmsbörsens disciplinnämnd, så att denna ska utdöma sanktioner till företag som har avvikit från redovisningsnormeringen.

Övervakningspanelen ska alltså inte nöja sig med att ha en tämligen hög legitimitet hos företagen, utan bör ständigt försöka förbättra legitimiteten genom olika åtgärder, med hänsyn till vad som för tillfället kan anses gagna denna på bästa sätt. Viktigt är dock att notera att vår undersökning endast har tagit fasta på vad en

av Övervakningspanelens intressenter anser i frågan. Någon generalisering och några slutsatser om vad övriga intressentgrupper i den sociala sfären anser om Övervakningspanelens legitimitet kan därmed inte dras.

Trots de legitimitetsbrister som ovan har diskuterats, anser vi att Övervakningspanelen, redan efter drygt ett års verksamhet, har hunnit bygga upp en tämligen hög legitimitet hos företagen som är noterade på Stockholmsbörsens A-lista.

8.3 Förslag till fortsatt forskning

Då Övervakningspanelen som organisation är ett nytt fenomen i Sverige finns det ingen, oss veterligen, tidigare svensk forskning om den. Detta innebär att vi har fått begränsa oss och inte kunnat fånga in alla de aspekter av vårt undersökningsämne som är intressanta att få kunskap om. Det finns därför ett flertal andra områden som skulle kunna utgöra fokus för vidare forskning.

Ett område för vidare och djupare undersökningar skulle kunna vara att studera vad övriga noterade svenska företag, utöver de som är noterade på Stockholmsbörsens A-lista, anser om Övervakningspanelen och dess arbete.

En annan aspekt skulle kunna vara att studera vilken genomslagskraft Övervakningspanelens offentliggjorda kritik har fått för de företag som har erhållit den. En undersökning där förändringar i de fortsatta finansiella rapporterna i de företag som tidigare har fått offentlig kritik studeras skulle då vara intressant.

Det skulle vidare vara intressant att utreda vad Övervakningspanelens övriga intressenter, exempelvis revisorer och aktieägare, anser om Övervakningspanelen. Detta för att studera om Övervakningspanelens arbete anses legitimt också av andra intressentgrupper än de noterade företagen.

En annan undersökning som skulle kunna genomföras är att om några år göra en uppföljning av vår undersökning och studera huruvida de noterade företagens åsikter om Övervakningspanelens roll och arbete har förändrats, exempelvis efter det att IFRS har införts som redovisningsstandard.

Källförteckning

Publicerade källor

Adlercreutz, Axel (1971) *Avtal – lärobok i allmän avtalsrätt*. Norstedts Juridik, Stockholm. Elfte upplagan.

Affärsvärlden (1995) ”Redovisningsrådet ifrågasätts”. *Affärsvärlden*, nr. 48, 29 november 1995, s. 31-33.

Andersson, Ida & Eberhagen, Jessica & Haraldsson, Mattias & Sundström, Gunnar (2002) *Stockholmsbörsens sanktioner – dess bidrag till efterlevnaden av Redovisningsrådets rekommendationer*. Kandidatuppsats 2002-06-06, Ekonomihögskolan, Lund.

Artsberg, Kristina (2003) *Redovisningsteori –policy och –praxis*. Liber Ekonomi, Malmö.

Brown, Noel & Deegan, Craig (1998) ”The public disclosure of environmental performance information – a dual test of media agenda setting theory and legitimacy theory”. *Accounting and business research*, vol. 29, Winter issue 1998, s. 21-42.

Carlsson, Sune (1983) ”Normskapande kräver samverkan”. *Balans*, nr. 9 september 1983, s. 21-24.

Deegan, Craig (2000) *Financial Accounting Theory*. The McGraw Companies.

Ejvegård, Rolf (1993) *Vetenskaplig metod*. Studentlitteratur, Lund.

Emond, Tryggve & Hansson, Bengt (1995) *Vad är filosofi?* Akademiförlaget, Göteborg.

Eriksson, Lars Torsten & Wiedersheim-Paul, Finn (2001) *Att utreda, forska och rapportera*. Liber Ekonomi, Malmö. Sjunde upplagan.

- Falkman, Pär (2000a) "Redovisningens teoretiska dilemma". *Balans*, nr 6-7 juni 2000, s. 29-33.
- Falkman, Pär (2000b) *Teori för redovisning*. Studentlitteratur, Lund.
- FAR (1988a) "Det händer i FAR". *Balans*, nr. 3 mars 1988, s. 34.
- FAR (1988b) "Redovisningsnämnden: NBK står utanför". *Balans*, nr. 6-7 juni 1988, s. 24.
- Fearnley, Stella & Hines, Tony & McBride, Karen & Brandt, Richard (2002) "The Impact of the Financial Reporting Review Panel on Aspects of the Independence of Auditors and their Attitude to compliance in the United Kingdom". *The British Accounting Review*, vol. 35, no. 2, s. 109-139.
- Feinstein, Sten Erik (1988) "Rekommendationer måste vara acceptabla för näringslivet". *Balans*, nr. 8-9 augusti 1988, s. 65-66.
- Forslund, Anne-Louise (1978) *Vad är rättssociologi?* LiberFörlag. Stockholm.
- Grundvall, Björn & Heurlin, Sigvard & Rundfelt, Rolf (2003) *Börsbolagens årsredovisningar 2002*. Nr 5 i Stockholmsbörsens skriftserie. Stockholmsbörsen AB.
- Grundvall, Björn & Rundfelt, Rolf (2002) *Börsbolagens årsredovisningar 2001 – några iakttagelser*. Stockholmsbörsen AB.
- Haller, Axel (2002) "Financial Accounting Developments in the European Union: Past Events and Future Prospects". *The European Accounting Review*, vol.11, no 1, s. 153-190.
- Heurlin, Sigvard (1983) "Vem bryr sig egentligen om FARs redovisningsrekommendationer?". *Balans*, nr. 3 mars 1983, s. 4-7.
- Hines, Tony & McBride, Karen & Fearnley, Stella & Brandt, Richard (2001) "We're off to see the Wizard: An Evaluation of Directors' and Auditors' Experience with the Financial Reporting Review Panel". *Accounting Auditing and Accountability Journal*, vol. 14, no. 1, s. 53-84.
- Holmberg, Claes (1987) "Vad händer på årsredovisningsområdet?". *Balans*, nr. 2 februari 1987, s. 12-14.

- Holmquist, Bengt (2003) ”Nu finns den panel som ska övervaka de svenska börsföretagens finansiella rapportering”. *Balans*, nr. 4 april 2003, s. 5.
- Jacobsen, Dag Ingvar (2002) *Vad, hur och varför? – Om metodval i företags-ekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Studentlitteratur, Lund.
- Jönsson, Sten (1985) *Eliten och normerna – drivkrafter i utvecklingen av redovisningspraxis*. Bokförlaget Doxa AB, Lund.
- Ljungdahl, Fredrik (1999) *Utveckling av miljöredovisning I svenska börsbolag – praxis, begrepp, orsaker*. Lund Studies in Economics and Management 50. Lund University Press, Lund.
- Lundahl, Ulf & Skärvad, Per-Hugo (1999) *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*. Studentlitteratur, Lund. Tredje upplagan.
- Lundström, Ulrika & Svensson, Dennis (2003) ”Övervakningspanelens första ärende”. *Balans*, nr. 10 oktober 2003, s. 6.
- Markland, Björn & Damberg, Margareta (1987) ”Splittrade resurser bör enas: FAR vill bilda en redovisningsnämnd”. *Balans*, nr. 5 maj 1987, s. 23-25.
- Moberg, Krister (2003) *Bolagsrevisorn – oberoende, ansvar, sekretess*. Norstedts juridik AB, Stockholm. Andra upplagan.
- Panelen för övervakning av finansiell rapportering (2003a) *Arbetsordning för Panelen för övervakning av finansiell rapportering*. Fastställd vid styrelsemöte 2003-03-04.
- Panelen för övervakning av finansiell rapportering (2003b) *Om bokslutskommunikés innehåll i visst hänseende och om tillämpningen av reglerna om ”Händelser efter balansdagen”*. Beslut 2003-09-29.
- Panelen för övervakning av finansiell rapportering (2003c) *Övervakningspanelen riktar kritik mot Telelogics information till marknaden*. Pressmeddelande 2003-12-16.
- Panelen för övervakning av finansiell rapportering (2004a) *Övervakningspanelen kritiserar Atlas Copco för hantering av goodwillavskrivningar*. Pressmeddelande 2004-01-29.

- Panelen för övervakning av finansiell rapportering (2004b) *Övervakningspanelen kritiserar Electrolux för hantering av goodwillavskrivningar*. Pressmeddelande 2004-01-29.
- Panelen för övervakning av finansiell rapportering (2004c) *Övervakningspanelen kritiserar Klöver för redovisningen av dotterbolaget Adcore*. Pressmeddelande 2004-01-29.
- Panelen för övervakning av finansiell rapportering (2004d) *Övervakningspanelen kritiserar FastPartner för redovisningen av intressebolag*. Pressmeddelande 2004-01-29.
- Panelen för övervakning av finansiell rapportering (2004e) *Övervakningspanelen kritiserar Gambro för redovisningen av orealiserade förluster hänförliga till personaloptionsprogram*. Pressmeddelande 2004-02-03.
- Redovisningsrådet (2003) *En Panel för övervakning av finansiell rapportering bildas*. Pressrelease, april 2003.
- Rienecker, Lotte & Stray Jørgensen, Peter (2002) *Att skriva en bra uppsats*. Liber, Malmö.
- Rundfelt, Rolf & Svensson, Dennis (2003) "Panelens arbete". *Balans*, nr. 6-7 juni 2003, s. 12.
- Schroeder, Richard G. & Clark, Myrtle W. & Cathey, Jack M. (2001) *Financial Accounting Theory and Analysis*. John Wiley & Sons, Inc. Seventh Edition.
- Stockholmsbörsen (2003) *Börsregler –Handledning till noteringsavtal och noteringskrav*. Nr. 2 i Stockholmsbörsens skriftserie. Stockholmsbörsen AB.
- Strahl, Ivar (1990) *Makt och rätt. Rättsidéns gång genom historien – från Babylon till FN*. Iustus förlag, Uppsala. Femte tryckningen.
- Tan-Sonnerfeldt, Amanda (2003) *Credibility and Effectiveness of the Financial Reporting Review Panel acting as a third line of defence in the area of shareholder protection*. Magisteruppsats 2003-06-04, Ekonomihögskolan, Lund.
- Tidström, Göran (1989) "Viktiga utmaningar väntar revisorerna". *Balans*, nr. 1 januari 1989, s. 8-11.

Zetterlund, Per-Ove (1998) *Normering av svensk redovisning – En studie av tillkomsten av Redovisningsrådets rekommendation om koncernredovisning (RR01:91)*. Licentiate thesis No. 668. Institute of Technology, Linköping University.

Öhman, Jan-Eric (2004) "Bolagsövervakning: Han med nålsögat". *Veckans affärer*, nr. 9, 23 februari 2004, s. 17.

Östman, Lars (1997) *Normgivarna och makten*. Edenhammar, Hans & Hägg, Ingemund (red.) *Makten över redovisningen*. SNS Förlag, Stockholm

Offentligt tryck

Commission of the European Communities (2000) COM(2000) 359 final. *Communication from the Commission to the Council and the European Parliament- EU Financial Reporting Strategy: the way forward*. Brussels 13.6.2000.

Statens Offentliga Utredningar (SOU) (2003) 2003:22. *Framtida finansiell tillsyn – Utredning om Finansinspektionens roll och resurser*. Statens Offentliga Utredningar, Stockholm.

The Committee of European Securities regulators (2003) Ref: CESR/03-317b. *Standard no. 1 on Financial Information – Enforcement of Standards on Financial Information in Europe*. March 2003.

Muntliga källor och intervjuer

Bengtsson, Bittus, assistent, Kansliet för Akutgruppen, Redovisningsrådet och Övervakningspanelen. Telefonkontakt den 6 april samt den 7 maj 2004.

Lundström, Ulrika, bolagsjurist, Kansliet för Akutgruppen, Redovisningsrådet och Övervakningspanelen. E-postintervju den 18 maj 2004.

Elektroniska källor

FöreningsSparbanken AB, intern hemsida, 12 maj 2004.

Jupe, Robert "Who's afraid of the Review Panel?". January 1999. The Association of Chartered Certified Accountants (ACCA), hemsida, [Http://www.acca.org.uk/publications/accountingbusiness/328947](http://www.acca.org.uk/publications/accountingbusiness/328947), 10 april 2004.

Redovisningsrådet, hemsida, [Http://www.redovisningsradet.se](http://www.redovisningsradet.se), 5 april 2004.

Stockholmsbörsen, hemsida, [Http://www.stockholmsborsen.se/stocklist.asp?lang=swe&list=SSE1&group=Kursnoteringar&listName=A-listan](http://www.stockholmsborsen.se/stocklist.asp?lang=swe&list=SSE1&group=Kursnoteringar&listName=A-listan), samtliga, 12 april 2004.

Stockholmsbörsens A-lista, branschindelad

Finans

Bure Equity AB
FöreningsSparbanken AB
Hufvudstaden AB
Industrivärden, AB
Investor AB
Kinnevik, Industriförvaltnings AB
Nordea Bank AB
OM HEX AB
Skandia Försäkringsaktiebolaget
Skandinaviska Enskilda Banken
Svenska Handelsbanken

Hälsovård

AstraZeneca PLC
Elekta AB
Gambro AB
Getinge AB
Nobel Biocare Holding AG

Konsumentvaror

Autoliv Inc. SDB
Electrolux, AB
Lindex, AB
Sardus, AB
Swedish Match AB

Råvaror

Holmen AB
Höganäs AB
SSAB Svenskt Stål AB
Stora Enso Oyj
Svenska Cellulosa AB SCA

Industri

ABB Ltd
Assa Abloy AB
Atlas Copco AB
Beijer AB, G & L
Bergman & Beving AB
Cardo AB
Finnveden AB
Gunnebo AB
Haldex AB
Hexagon AB
JM AB
Sandvik AB
SAS AB
SCANIA AB
Seco Tools AB
Skanska AB
SKF, AB
Trelleborg AB
Volvo, AB
Ångpanneföreningen, AB

Telekommunikation och Tjänster

Ericsson, Telefonaktiebolaget LM
Nokia Abp
Securitas AB
TeliaSonera AB
Ticket Travel Group AB

IT och Media

Scribona AB
Tieto Enator Abp
TV4 AB
WM-data AB

EKONOMI
HÖGSKOLAN
Lunds universitet

Lund den 19 april 2004

Undersökning avseende Övervakningspanelen

Den av Redovisningsrådet relativt nyinstiftade Panelen för övervakning av finansiell rapportering (Övervakningspanelen) har som uppgift att övervaka att börsföretagens finansiella rapporter upprättas utifrån lag och annan författning samt god sed för aktiemarknadsföretag och i enlighet med Redovisningsrådets rekommendationer. Efter en första granskning av företagens rapporter översänds ett brev med kommentarer och gjorda iakttagelser till företaget. Vid väsentliga avvikelser behandlas ärendet ännu en gång av Övervakningspanelen och denna granskning kan eventuellt leda till kritik som offentliggörs.

I vår studie, som är ett led i vår magisteruppsats i redovisning, ingår en postenkät där vi undersöker vad de företag som är noterade på Stockholmsbörsens A-lista anser om Övervakningspanelen och dess arbete.

För att vi ska kunna få ett så tillförlitligt resultat som möjligt är det av stor betydelse för oss att Ni besvarar frågorna och returnerar dem till nedanstående adress. Frankerat svarskuvert bifogas.

Vi garanterar att samtliga företag kommer att vara anonyma i vår studie och att informationen inte kommer att användas för något annat ändamål än det ovan beskrivna. Enda orsaken till att enkäten har en kod är att vi för eget bruk vid sammanställningen ska kunna se vilka företag som besvarat enkäten. Vi delger Er gärna vårt resultat om Ni är intresserade. Notera då Er e-postadress längst ner på enkäten.

Vi hoppas att Ni vill ställa upp och hjälpa oss i vår studie och är tacksamma om Ni har möjlighet att besvara och returnera enkäten senast den **5 maj 2004**.

Har Ni några frågor får Ni gärna höra av Er till någon av oss eller vår handledare Niklas Sandell på telefonnummer 046-222 78 37.

Tack på förhand!

Med vänlig hälsning

Sofie Forsman
046-39 69 82

Susanne Nilsson
070-258 03 36

Fredrik Paulsson
0733-94 45 71

Kod:

Enkätundersökning

1. Anser Ni att det finns ett ytterligare behov av övervakning av finansiella rapporter, utöver revisorernas granskning?

Ja

Nej

Kommentar:.....

.....

.....

2. Anser Ni att Övervakningspanelen är det organ som bör ansvara för denna ytterligare övervakning av finansiella rapporter?

Ja

Nej

Kommentar:.....

.....

.....

3. Hur relevanta anser Ni de till Ert företag eventuellt lämnade synpunkterna från Övervakningspanelen är?

Relevanta i
sin helhet

Relevanta till
större del

Relevanta till
mindre del

Inte alls
relevanta

Kommentar:.....

.....

.....

4. Skulle Ni ta hänsyn till eventuellt erhållna synpunkter från Övervakningspanelen vid det fortsatta upprättandet av Era finansiella rapporter?

Ja, i sin
helhet

Ja, i stor
utsträckning

Ja, i liten
utsträckning

Nej,
inte alls

Kommentar:.....

.....

.....

Var god vänd!

5. Övervakningspanelen offentliggör sin kritik om den är väsentlig. Anser Ni att detta är befogat?

Ja

Nej

Kommentar:.....
.....
.....

6. Tror Ni att Övervakningspanelens offentliggjorda kritik får några konsekvenser för omvärldens syn på företaget?

Ja, i stor
utsträckning

Ja, i viss
utsträckning

Nej,
inte alls

Vet ej

Kommentar:.....
.....
.....

7. Vad anser Ni om Övervakningspanelens arbete?

Bra

Ganska
bra

Varken bra
eller dåligt

Ganska
dåligt

Dåligt

Kommentar:.....
.....
.....

8. Övriga synpunkter:.....
.....
.....

Tack för Er medverkan!

Sofie Forsman

Susanne Nilsson

Fredrik Paulsson

För att ta del av studien, ange Er e-postadress här:

Undersökningsresultat

Svarsfrekvens		
Antal företag	40 st.	(1 företag ingår ej, se 2.2.2)
Procent	72,73 %	
	Antal företag	Procent
Fråga 1		
Ja	28 st.	71,79 %
Nej	10 st.	25,64 %
Inget svar	1 st.	2,56 %
Fråga 2		
Ja	23 st.	58,97 %
Nej	9 st.	23,08 %
Inget svar	7 st.	17,95 %
Fråga 3		
Relevanta i sin helhet	2 st.	5,13 %
Relevanta till större del	23 st.	58,97 %
Relevanta till mindre del	13 st.	33,33 %
Inte alls relevanta	0 st.	-
Inget svar	1 st.	2,56 %
Fråga 4		
Ja, i sin helhet	9 st.	23,08 %
Ja, i stor utsträckning	25 st.	64,10 %
Ja, i liten utsträckning	5 st.	12,82 %
Nej, inte alls	0 st.	-
Fråga 5		
Ja	27 st.	69,23 %
Nej	9 st.	23,08 %
Inget svar	3 st.	7,69 %
Fråga 6		
Ja, i stor utsträckning	7 st.	17,95 %
Ja, i viss utsträckning	29 st.	74,36 %
Nej, inte alls	3 st.	7,69 %
Vet ej	0 st.	-
Fråga 7		
Bra	6 st.	15,38 %
Ganska bra	17 st.	43,59 %
Varken bra eller dåligt	11 st.	28,21 %
Ganska dåligt	2 st.	5,13 %
Dåligt	0 st.	-
Inget svar	3 st.	7,69 %

Branschindelad undersökningsresultat

Siffrorna i tabellen visar antalet svarande företag i respektive bransch.

	Fi- nans	Hälsa- vård	Konsument- varor	Indu- stri	Telekommu- nikation & Tjänster	IT & Media	Rå- varor
Fråga 1							
Ja	5	3	2	10	3	1	4
Nej	5	1	-	3	-	-	1
Inget svar	-	-	-	1	-	-	-
Fråga 2							
Ja	3	2	1	10	3	1	3
Nej	2	2	1	3	-	-	1
Inget svar	5	-	-	1	-	-	1
Fråga 3							
Relevanta i sin helhet	-	-	-	-	1	-	1
Relevanta till större del	4	3	2	8	1	1	4
Relevanta till mindre del	6	-	-	6	1	-	-
Inte alls relevanta	-	-	-	-	-	-	-
Inget svar	-	1	-	-	-	-	-
Fråga 4							
Ja, i sin helhet	3	1	-	2	1	-	2
Ja, i stor utsträckning	6	3	2	8	2	1	3
Ja, i liten utsträckning	1	-	-	4	-	-	-
Nej, inte alls	-	-	-	-	-	-	-
Fråga 5							
Ja	5	2	1	10	3	1	5
Nej	3	2	-	4	-	-	-
Inget svar	2	-	1	-	-	-	-
Fråga 6							
Ja, i stor utsträckning	2	1	-	1	-	-	3
Ja, i viss utsträckning	8	3	2	12	1	1	2
Nej, inte alls	-	-	-	1	2	-	-
Vet ej	-	-	-	-	-	-	-
Fråga 7							
Bra	1	-	-	2	1	-	2
Ganska bra	5	1	1	7	1	1	1
Varken bra eller dåligt	2	2	-	3	1	-	2
Ganska dåligt	-	-	-	2	-	-	-
Dåligt	-	-	-	-	-	-	-
Inget svar	1	1	1	-	-	-	-

Frågor till Övervakningspanelen

1. Varför är Ni det rätta organet för ytterligare övervakning av företagens finansiella rapporter, utöver revisorernas granskning?
2. Vissa av de företag som svarat på vår enkät anser inte att det finns ett behov av att övervaka finansiella rapporter, utöver revisorernas granskning. En revisorsgranskning bör räcka, annars litar man inte på revisorernas kunnskap. Vad är Er uppfattning om detta?
3. Några företag i vår undersökning kommenterar att många av de erhållna påpekandena och kommentarerna de fått från Er inte är relevanta, är missförstånd eller anses vara Ert eget tyckande, då kommentarerna saknar stöd i lagtext eller rekommendationer. Varför anser Ni att Er tolkning av lagstiftning och rekommendationer är den korrekta?
4. Några företag i vår undersökning anser att Era synpunkter är för redovisningstekniska och att Ni inte beaktar relevansen för aktiemarknaden. Hur kommenterar Ni detta?
5. Övervakningspanelens första offentliga kritik gällde Bure Equity och ännu har vi inte sett några sanktioner utdömda till företaget baserade på Er kritik, exempelvis från Stockholmsbörsen. Ni besitter inga egna sanktionsmöjligheter. Med bakgrund av detta, varför tror Ni att företagen kommer att ta till sig Er kritik och följa Era anvisningar?